

vergadering **C276 – CUL37**
zittingsjaar 2011-2012

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 26 juni 2012

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de alledaagsheid van geweld bij Vlaamse pubers - 2028 (2011-2012)	3
Vraag om uitleg van mevrouw Tinne Rombouts tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de evaluatie van de proeftuinen Jeugd uit het Participatiedecreet - 2127 (2011-2012)	5
Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het tekort aan jeugdverblijfcentra type A en B in Brussel - 2113 (2011-2012)	8
Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over Ketnet op het derde net - 1907 (2011-2012)	12
Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de maatregelen ten aanzien van de twee VRT-journalisten die het boek 'De keizer van Oostende' schreven - 1955 (2011-2012)	
Vraag om uitleg van de heer Veli Yüksel tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de aangekondigde verstrenging van de reglementering voor onderzoeksjournalistiek bij de VRT - 1986 (2011-2012)	18
Vraag om uitleg van de heer Johan Verstreken tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het opbellen van bekende Vlamingen tijdens rechtstreekse radio-uitzendingen van de VRT - 1997 (2011-2012)	31
Vraag om uitleg van de heer Jurgen Verstrepen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de nieuwe website van Canvas - 2023 (2011-2012)	36
Vraag om uitleg van de heer Veli Yüksel tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de aangekondigde reactie van de minister op de veiling van de 800 megahertzband door het BIPT - 2079 (2011-2012)	39

■

Voorzitter: de heer Philippe De Coene

Vraag om uitleg van mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de alledaagsheid van geweld bij Vlaamse pubers - 2028 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck: Voorzitter, minister, collega's, uit een doctoraats-onderzoek aan de Universiteit Gent naar hoe jonge slachtoffers omgaan met diefstal en geweld, bleek dat de helft van de ondervraagde 14- tot 16-jarigen het laatste jaar slachtoffer van diefstal was. Velen kregen ook al te maken met afpersing of fysiek geweld.

Frappante conclusie was dat een vorm van geweld blijkbaar dagelijkse kost is bij de ondervraagde leeftijdscategorie en dat daar heel onverschillig op wordt gereageerd. Dit laatste blijkt uit het feit dat zelden aangifte wordt aangedaan. Jongeren in de bevraagde leeftijdscategorie trekken het zich blijkbaar niet aan of vinden het normaal dat ze slachtoffer worden van geweld omdat ze merken dat leeftijdsgenoten met dezelfde problemen worden geconfronteerd. Bovendien zorgt de leeftijd ervoor dat deze jongeren zich niet kwetsbaar willen opstellen of de feiten banaliseren. Daarom wordt ook weinig beroep gedaan op hulpverlening zoals bijvoorbeeld het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB), mede ook door de invloed van ouders die soms weinig kordaat optreden bij geweldpleging tegen hun kind.

In het beleidsplan wordt ernaar gestreefd om alle vormen van geweld bij jongeren terug te dringen. Er wordt op gewezen dat psychische gezondheid en fysieke integriteit uitermate belangrijk zijn voor het welbevinden bij jongeren en geweld een negatieve impact kan hebben op de verdere ontwikkeling. Vanuit het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) ziet de Vlaamse overheid "het als haar plicht om te werken aan het wegwerken van deze geweldsvormen. Daarbij moet ook aandacht geschonken worden aan geweld van kinderen of jongeren tegenover andere kinderen."

In het kader hiervan mocht ik gisteren, op vraag van de minister, ook het advies van het Vlaams Vredesinstituut ontvangen. Het Vredesinstituut erkent onder meer ook dat geweld deel uitmaakt van het dagelijkse leven van jongeren. Toch schrijft het instituut de gestegen aandacht voor geweld in de leefwereld van jongeren toe aan een groeiende gevoeligheid voor geweld.

Jongeren erkennen bovendien dat conflicten deel uitmaken van ons samenleven en dat de meesten verkiezen om die op te lossen zonder geweld te gebruiken. Om deze conflict-hantering te behouden, vraagt het Vlaams Vredesinstituut aan de Vlaamse overheid om enkele initiatieven te nemen. Het pleit daarbij voor een participatieve aanpak. Naast een integrale aanpak voor de hele Vlaamse Regering waarbij het instituut de minister van Jeugd in een coördinerende rol voorziet, stelt het enkele concrete maatregelen voor in het beleids-domein Jeugd. Een goede, verstevigde monitoring, opleiding en vorming in conflict-hantering voor jeugdwerkers en lokale besturen aanzetten tot het ontwikkelen van initiatieven rond conflict-hantering in het kader van hun Jeugdbeleidsplan zijn de voornaamste aanbevelingen.

Minister, hoe evalueert u de passieve houding van de ondervraagde jongeren en tendensen ten opzichte van de verschillende vormen van geweld? Hoe kunnen de geformuleerde acties in het Jeugdbeleidsplan deze tendensen omkeren? Kunt u zich vinden in het advies en de concrete aanbevelingen van het Vlaams Vredesinstituut? Bent u bijvoorbeeld bereid om een coördinerende rol op te nemen in de Vlaamse Regering om zo de structurele aanpak van geweld in de leefwereld van jongeren uit te breiden en te versterken?

De voorzitter: De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers: Voorzitter, minister, collega's, ik wil me graag aansluiten bij de bezorgdheden van mevrouw Godderis. Het is goed dat dit thema hier expliciet aan bod komt.

In deze commissie hebben we hier al vaker over gesproken in het kader van geweld tegen subgroepen. De thematiek die nu wordt aangesneden – het hanteren van geweld en de passieve houding die kinderen en jongeren daar tegenover aannemen –, roept echt wel vragen op.

Het is goed dat er verwezen wordt naar het advies van het Vlaams Vredesinstituut dat een aantal voorstellen doet en waarbij men in uw richting kijkt, minister, om een soort coördinatie op te nemen. U hebt het ‘geluk’ dat u dit niet alleen als minister van Jeugd kunt doen, maar ook als minister van Onderwijs, bij uitstek een plaats waar soms wel geweld wordt gebruikt.

Ik wil in deze context het hele pestgedrag dat kinderen en jongeren vaak hanteren, opnemen. Het gaat om vragen over een samenleving waarin we inderdaad streven naar een plaats voor iedereen. Daar is geen plaats voor geweld of pestgedrag. In die zin wil ik mij graag aansluiten bij de vragen die gesteld zijn. Minister, ik kijk uit naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Uit het doctoraatsonderzoek, maar ook uit de monitor van het Jeugdonderzoeksplatform (JOP) en het onderzoek van de Wereldgezondheidsorganisatie, blijkt dat bij een groep adolescenten diefstal en geweld vaak voorkomen. Het blijkt ook duidelijk dat zowel het slachtoffer- als daderschap van dergelijke misdrijven piekt in de adolescentie. Dat heeft wellicht te maken met de leeftijd en de levensstijl van jongeren, maar ook met het kantelpunt tussen ouderlijke controle naar toenemende autonomie waarop zij zich bevinden.

Een groot deel van deze feiten waar de adolescenten slachtoffer van zijn, wordt gepleegd door leeftijdsgenoten. Slachtoffer- en daderschap zijn gecorreleerd. Onderzoekers wijzen er dan ook op dat de adolescentie bij uitstek een periode is waarin jongeren experimenteren met delinquent gedrag, omdat ze dan vaak grenzen proberen te verleggen, maar die grenzen helaas ook af en toe overschrijden. Het doctoraat draait op zich niet om de prevalentie van feiten, wel om de wijze waarop adolescenten omgaan met het feit dat ze slachtoffer zijn van diefstal of geweld.

In uw vraag stelt u dat “een vorm van geweld blijkbaar dagelijkse kost is bij de ondervraagde leeftijdscategorie”. Hoewel die zin letterlijk uit het besluit van dit doctoraatsonderzoek kan worden gekopieerd, moet ze in zijn context worden gebruikt. Als je die zin geïsoleerd bekijkt, zou je het uit de context kunnen halen, met alle gevolgen van dien.

De onderzoeker geeft aan dat de slachtofferervaring van jongeren en de betekenis die zij daaraan geven, van heel wat factoren afhankelijk is. Die factoren hebben te maken met: het feit op zich, zoals de ernst van het feit, de kenmerken van het slachtoffer en de dader, de context waarin het plaatsvond en de reactie van anderen, zoals ‘peers’, ouders, hulpverleners en politie. Een mogelijke manier om met het slachtofferschap om te gaan is het banaliseren van de feiten, erop wijzen dat dit inderdaad niet veel voorkomt of het vergelijken met andere feiten. Maar jongeren hanteren ook heel wat andere strategieën. Zo gaan ze bijvoorbeeld hun ervaringen bespreken, in eerste instantie met hun vrienden en ouders. Dat blijkt trouwens meestal te gebeuren. Adolescenten hebben in vergelijking met volwassenen een groter potentieel vangnet om dat soort ervaringen te bespreken en te verwerken.

Wel zijn er ook hier zaken die hierin interfereren. Een eerste zaak is het grote belang van het verwerven van status en het behouden ervan bij adolescenten. Bij ouders zijn mogelijk remmende factoren het feit dat de ouders daardoor informatie krijgen die de jongeren niet willen vrijgeven, bijvoorbeeld het overtreden van afspraken, of dat ze boos zullen reageren. Redenen om niet naar de politie te gaan zijn onder andere: de feiten zijn niet ernstig genoeg, er wordt automatisch contact opgenomen met de ouders, men heeft te weinig geloof in de effectiviteit dat de politie de dader kan opsporen en bestraffen, men wil niet met een vreemde praten enzovoort.

We moeten dus eerder concluderen dat jongeren hier wel mee bezig zijn, maar het vooral met hun naasten bespreken en er zo mee omgaan.

Er is mij in het onderzoek trouwens nog iets opgevallen: het feit dat het slachtofferschap in veel contexten aan de jongere zelf wordt toegeschreven. Door de onderzoeker wordt dat ‘victim blaming’ genoemd. Het gaat om reacties als “Het is je eigen schuld, je moet je zaken beter in de gaten houden” enzovoort. Ik ben dan ook tevreden dat de onderzoeker bij de aanbevelingen aangeeft dat ook hier aandacht voor moet bestaan in de preventiecampagnes.

Hoewel we het debat over het voorkomen en de ervaring moeten nuanceren, maar niet minimaliseren, heb ik in mijn beleid natuurlijk wel aandacht voor het voorkomen van geweld bij jongeren. Er zijn het Vlaams Jeugdbeleidsplan en het Vlaams Actieplan Kinderrechten, waarin heel duidelijk staat dat geweld ten opzichte van kinderen niet kan. We geloven dat de psychische gezondheid en fysieke integriteit van kinderen en jongeren cruciaal is voor hun welbevinden nu en voor hun verdere ontwikkeling. Geweld kan een bijzonder negatieve impact hebben op dit welbevinden en die verdere ontwikkeling. Kinderen zijn bijzonder kwetsbaar, kunnen zich minder goed verdedigen, maar hebben het recht om onbezorgd en veilig op te groeien. Feit is dat er in het huidige landschap al heel wat projecten rond geweld tegen kinderen en jongeren, tussen kinderen en jongeren, van kinderen en jongeren bestaan, maar dat een gecoördineerde aanpak en visie ontbreken. Daar proberen we dan ook iets aan te doen. Zo ontwikkelen we gezamenlijk binnen het Vlaams Forum Kindermishandeling een brede sensibiliseringscampagne over geweld en misbruik. Ook binnen het spijbelactieplan heb ik als minister van Onderwijs aandacht voor alle vormen van antisociaal gedrag. Nog binnen Onderwijs worden al verschillende inspanningen geleverd om pesten op school te verminderen. Die ervaring dienen we te gebruiken om een breed overleg op te starten, waarbij de focus niet louter gericht is op pesten binnen de school, maar ook daarbuiten. We richten acties naar zowel jongeren, ouders, praktijk als beleid. Er moet dan ook aandacht gaan naar nieuwe vormen van pesten, zoals cyberpesten en de grote invloed van pesten op bepaalde groepen jongeren zoals holebi's.

Maar, meest essentieel is misschien wel dat er verder werk wordt gemaakt van sensibiliserende en preventieve maatregelen tegen geweld onder jongeren, dat we werk maken van een positief en constructief schoolbeleid, boeiende activiteiten en een grotere betrokkenheid van leerlingen en leerkrachten. We kunnen de aanbevelingen die in dit onderzoek zijn opgenomen en die overigens ook ingaan op de rol van het versterken van het netwerk, de rol van school en hulpverleners, dan ook goed gebruiken.

Mevrouw Godderis, u hebt zelf al verwezen naar de aanbevelingen van het Vlaams Vredesinstituut. Ik zal die dus niet meer herhalen.

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck: Minister, ik ben blij dat u dit probleem ter harte neemt. Geweld en pestgedrag zijn ernstige feiten. Kinderen kunnen soms heel hard zijn voor elkaar. Ik hoop dat er preventief nog meer zal gebeuren dan wat er nu op papier staat. Ik dank u.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Tinne Rombouts tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de evaluatie van de proeftuinen Jeugd uit het Participatiedecreet - 2127 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Ik verwijs graag naar een interpellatie die ik een jaar geleden heb gehouden over de evaluatie van het Participatiedecreet. U antwoordde mij toen dat de proeftuinen Jeugd geëvalueerd zouden worden door de Artesius Hogeschool Antwerpen en door de Afdeling Jeugd van het agentschap.

Die evaluaties zijn inmiddels afgerond en werden samen met het syntheserapport over de globale evaluatie van het Participatiedecreet door de ministers van Cultuur, Jeugd en Sport in maart aan de Vlaamse Regering overgemaakt.

Uit de evaluatie van de Artesius Hogeschool blijkt dat de proeftuinsubsidies op meerdere niveaus effecten hebben opgeleverd. De intentionele effecten hebben voornamelijk betrekking op de doelgroep waarmee wordt gewerkt, namelijk jongeren, allochtone verenigingen en ouders. Daarnaast traden er nog verschillende neveneffecten op, zoals het verbeteren van het imago van de vereniging en het bevorderen van kennisdeling. Bovendien beschouwen de proeftuinen de proeftuinperiode als een leerrijke en inspirerende periode. Het merendeel van de doelen werd bereikt, de subsidies gaven duidelijk een prikkel aan de werkingen. Toch wordt de tijdelijkheid als problematisch ervaren aangezien die zorgt voor weinig verankering van de verwezenlijkingen.

Het evaluatierapport van de afdeling Jeugd kwam tot dezelfde vaststellingen, maar omvatte ook een aantal interessante vaststellingen en suggesties voor de structurele inbedding van deze proeftuinen.

In het syntheserapport aan de Vlaamse Regering staat er echter niets vermeld over wat u als minister van Jeugd van plan bent met de proeftuinen Jeugd en vooral met de projecten waarvan de subsidieperiode na drie jaar is afgelopen.

In dit verband breng ik graag het advies van 6 april 2011 van de Vlaamse Jeugdraad in herinnering over zijn bevindingen over het Participatiedecreet vanuit het oogpunt van kinderen, jongeren en hun verenigingen. De Vlaamse Jeugdraad is immers van mening dat de uitvoering van het Participatiedecreet te veel resulteerde in het wegnemen van financiële drempels voor vrijetijdsactiviteiten en in een focus op een passieve deelname, in hoofdzaak voor culturele activiteiten. De Jeugdraad adviseerde om in de toekomst meer te focussen op actieve participatie van kinderen en jongeren uit kansengroepen en op meer samenwerking tussen de sectoren jeugd, sport en cultuur. De Jeugdraad adviseerde ook om spontane initiatieven die ontstaan vanuit kansengroepen en die al dan niet leiden tot bestaande initiatieven in de jeugd-, sport-, en cultuursector vanuit het Participatiedecreet te initiëren en projectmatig en structureel te ondersteunen en de lokale jeugdraden meer te betrekken bij het lokale participatiebeleid.

Maar nog belangrijker adviseerde de Vlaamse Jeugdraad om enkel de sectoroverschrijdende en flankerende maatregelen en bijhorende middelen te behouden in het Participatiedecreet omdat hij voorstander blijft van financiële en inhoudelijke stimulansen binnen de sectordecreten. Men vraagt ook om de sectoraal gesubsidieerde organisaties de kans te bieden om bij een sectoroverschrijdende aanpak structureel in te schrijven op het Participatiedecreet. Men dringt ook aan om waardevolle proeftuinen structureel te verankeren, want nu blijven dit tijdelijke projecten en dat bemoeilijkt investeringen en innovatie.

Minister, hoe zullen de conclusies en beleidsaanbevelingen uit deze twee evaluatierapporten over de proeftuinen Jeugd worden uitgevoerd? Op welke manier zult u daarbij rekening houden met het advies van de Vlaamse Jeugdraad van april 2011?

Wat is de concrete timing? Immers, in zijn advies van april 2011 over de evaluatie van het Participatiedecreet drong de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) aan om hierover snel te beslissen met het oog op de voortzetting van deze projecten na 2013 wanneer de huidige proeftuinprojecten aflopen. Het is nu juni 2012. Wat gebeurt er met die projecten in 2013? Een stop-and-gobeleid is niet aangewezen gelet op de verschillende evaluaties en adviezen en gelet op deze kwetsbare doelgroep die zich de afgelopen decennia al meermaals aan nieuwe subsidieregels heeft moeten aanpassen.

De huidige proeftuinen lopen in 2012 af. In het Participatiedecreet staat dat de Vlaamse Regering na advies van de SARC een oproep kan doen voor nieuwe proeftuinen. Zult u een nieuwe oproep voor proeftuinen lanceren en wat is daarbij de concrete timing en procedure?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Mevrouw Rombouts, ik deel uw mening dat de evaluatierapporten een aantal belangrijke aanbevelingen formuleren ten aanzien van de proeftuinen Jeugd uit het Participatiedecreet.

De notie proeftuin duidt enigszins op het tijdelijke karakter van een en ander. Na verloop van tijd moet een evaluatie gemaakt worden en moet men zich bezinnen over de toekomst van een en ander. De proeftuinen Brede School en de proeftuinen waarbij kansengroepen worden gestimuleerd tot en begeleid bij het ontwikkelen van jeugdverenigingen zijn in wezen lokale initiatieven. Het is niet de bedoeling dat de Vlaamse overheid ook op langere termijn lokale jeugdinitiatieven blijft financieren. Dat is een taak voor de lokale besturen.

Ik ga er even voor het gemak van uit dat morgen het ontwerp van decreet houdende de ondersteuning en stimulering van het lokaal jeugdbeleid en de bepaling van het provinciaal jeugdbeleid wordt aangenomen. Ondertussen is het voorontwerp van uitvoeringsbesluit klaar om aan de Inspectie van Financiën te worden voorgelegd. Met dit voorontwerp voorzie ik in een substantiële verhoging van de middelen voor de ondersteuning van het jeugdwerk dat werkt met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren. De betrokken besturen zal gewezen worden op het belang van het werk dat in de proeftuinen gepresteerd werd en wordt. De gemeentebesturen moeten zonder meer in staat worden geacht de projecten verder de nodige financiering te bieden.

In principe is dit het laatste jaar dat we deze proeftuinen kunnen financieren op basis van het Participatiedecreet. Volgend jaar schrijven de gemeentebesturen hun strategisch plan voor de periode 2014-2019. Er zou dus een breuk kunnen ontstaan in 2013. Daarom zal ik voorstellen om in de begroting 2013 in de nodige kredieten te voorzien om eenmalig een overbrugging mogelijk te maken. Ik zal met andere woorden 150.000 euro, beschikbaar voor de uitvoering van het Participatiedecreet, transfereren naar de facultatieve toelagen. Na de gemeenteraadsverkiezingen zullen we met de desbetreffende lokale besturen een gesprek organiseren.

Ook de bredeschoolinitiatieven zullen kunnen worden voortgezet. Hun subsidie op basis van het Participatiedecreet loopt nog tot 1 september 2013.

In het besluit ter uitvoering van het nieuwe decreet houdende de ondersteuning en stimulering van het lokaal jeugdbeleid voorzie ik naast de twee decretaal bepaalde prioriteiten in een derde prioriteit, met name het voeren van een beleid ter verhoging van de aandacht voor jeugdcultuur. Daarbij moet minimaal een van de volgende drie aspecten aan bod komen: ten eerste de wijze waarop de gemeente jeugdcultureigen uitingsvormen van kinderen en jongeren ondersteunt, stimuleert en faciliteert; ten tweede de wijze waarop de gemeente de artistiek expressieve beleving van kinderen en jongeren ondersteunt, stimuleert en faciliteert en ten derde het ondersteunen, stimuleren of faciliteren van een of meer brede scholen waarin het jeugdwerk een actieve partner is.

De middelen zullen beschikbaar zijn opdat de gemeentebesturen de genoemde initiatieven verder kunnen financieren.

Ten slotte, het klopt dat in het Participatiedecreet is bepaald dat de Vlaamse Regering na advies van de SARC een oproep kan doen voor nieuwe proeftuinen. Voorlopig hebben we geen plannen om een nieuwe oproep voor proeftuinen te lanceren. We moeten hierbij de nodige voorzichtigheid aan de dag leggen.

Eerst en vooral moet het, zoals de Jeugdraad betoogt, gaan om zaken die niet in het kader van de sectorale regeling kunnen worden ondersteund. Bovendien moeten we opletten dat we de projecten ook een toekomst kunnen geven na afloop van hun proeftuinperiode. In deze financiële situatie is dat niet vanzelfsprekend.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Minister, ik ben blij dat er een hele weg is afgelegd en dat de evaluatierapporten duidelijk aangeven dat we keuzes moeten maken. U zegt dat het vaak lokale initiatieven zijn en dat u daarom eerst kijkt naar het lokale beleidsniveau. Welke evoluties vertellen u dat het de beste keuze is om dat toe te wijzen aan het lokale niveau?

Ik vraag dat omdat ik bevreesd ben omdat die sector al vaak van het kastje naar de muur is gestuurd. Ze zijn ooit de weg gewezen naar het lokale niveau. Zijn er nieuwe elementen om te zeggen dat er garanties zijn dat dit de beste manier is om ze daar op een goede manier in te bedden?

Minister, er dreigt een hiaat tot 2013. Voorziet u dan in een overbrugging? U zegt ook dat er geen nieuwe proefprojecten zijn. Ik begrijp de vrees dat als je proefprojecten opstart, en die zijn goed, dat je voor de continuering moet kunnen instaan. Anderzijds wordt de ruimte die je krijgt om innovatief en inspirerend te kunnen werken, als waardevol bekeken. Wilt u die creativiteit op een andere manier de ruimte geven om de innovatie overeind te houden?

Het continueren is één element, maar creativiteit en innovatie zijn toch ook belangrijk voor kinderen en jongeren, zeker voor specifieke doelgroepen. Kindarmoede blijft een heel belangrijk aandachtspunt om cirkels te kunnen doorbreken. Dan zou een innovatieve ruimte waarin zoiets kan worden gecreëerd, toch wel interessant zijn. Hoe ziet u die ruimte in de toekomst?

Minister Pascal Smet: Op dat laatste kan ik nu niet ingaan. We hebben de interne staatshervorming gehad. In die logica is het uiteraard aan lokale besturen om bepaalde thema's aan te pakken. We zullen ook meer middelen uittrekken. Dat zal duidelijk worden bij de begrotingsbesprekingen. Ik verkies daar in detail niet dieper op in te gaan.

Met Uit De Marge zijn we een parcours aan het voorbereiden voor de gemeentebesturen, zodat die na de gemeenteraadsverkiezingen de nodige aandacht besteden aan deze groep. Als u voorstellen hebt om de creativiteit te stimuleren, die liefst niet te veel geld kosten, dan kunnen we die altijd in overweging nemen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

**Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het tekort aan jeugdverblijfcentra type A en B in Brussel
- 2113 (2011-2012)**

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Minister, van het jeugdwerkveld in Brussel vernam ik dat er de voorbije jaren heel wat vragen kwamen van jeugdbewegingen en groepen uit Vlaanderen om op weekend te kunnen komen in Brussel. Deze groepen zijn vaak op zoek naar eenvoudige en goedkope locaties voor groepen van 20 tot 30 personen, waar ze bijvoorbeeld een leidersweekend zouden kunnen organiseren. Het gaat over basisaccommodatie. In beleidsterminologie wordt dat jeugdverblijfcentra type A of B genoemd, heel eenvoudige overnachtingsmogelijkheden dus.

In de zeer goede brochure 'Kom uit je tent' van het Steunpunt Jeugd blijkt echter dat het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest welgeteld 0 procent overnachtingen van het lokale jeugdwerk op zich neemt, eenvoudigweg omdat er geen enkele geschikte locatie is in Brussel. Het boekje vermeldt: er is een volledig gebrek aan type A en type B-verblijven in Brussel, ondanks de vraag van verschillende jeugdgroepen en ondanks het feit dat de nood werd gesignaleerd.

Het feit dat er 0 jeugdverblijfcentra aanwezig zijn, staat natuurlijk in schril contrast met de 271 jeugdverblijfcentra type A en B in de vijf Vlaamse provincies. In het jeugdbeleidsplan

van de VGC werd daarop gealludeerd en werd de intentie opgenomen om de creatie te onderzoeken van zo'n jeugdverblijfscentrum in deze legislatuur.

Enerzijds bestaat de gekende vraag, maar het spreekt vanzelf dat die vraag groter zou zijn mocht er vandaag wel een aanbod zijn aan jeugdverblijfscentra. Daarnaast zijn er verschillende groepen die rechtstreeks chiro- en scoutsleiding aanschrijven. Ik ben ervan overtuigd dat er een grote vraag bestaat van Vlaamse groepen om naar Brussel af te zakken voor een weekend.

Ik ondervroeg onlangs minister van Toerisme Bourgeois, over welke inspanningen hij wilde leveren om jeugdverblijfscentra type A in Brussel te creëren. Ik vroeg hem of hij als vertegenwoordiger van de Vlaamse overheid voor zichzelf een rol ziet weggelegd. Met 'voor zichzelf' bedoel ik: onafhankelijk van een eventueel initiatief van derden. Hij gaf een positief antwoord. Het onderwerp is belangrijk. Het overstijgt de vraag of er al of niet een jeugdverblijfscentrum in Brussel komt. Het gaat ook over de uitstraling van Brussel in Vlaanderen en over de versterking van de band Vlaanderen-Brussel. De Vlaamse minister van Toerisme erkende dit ook.

U kunt in dit kader, binnen uw bevoegdheden, ook enkele belangrijke flankerende maatregelen nemen. Ik denk dan onder meer aan het onderzoek of bij bepaalde renovatie- of nieuwbouwprojecten van overheidsinfrastructuur een dergelijk project kan worden geïntegreerd, aan een dialoog met de Franse Gemeenschap en aan een campagne van uw administratie om in samenwerking met Toerisme Vlaanderen een gerichte informatie-campagne op te zetten om organisaties aan te moedigen om initiatieven te nemen. Wat dat laatste betreft, denk ik dan aan gemeenschapscentra, jeugdbewegingen of jeugthuizen.

Minister, is er al overlegd met de Vlaamse minister voor Toerisme over dit onderwerp? Welke stappen zet u om het totale gebrek aan jeugdverblijfscentra in Brussel weg te werken? Onderzoekt u bijvoorbeeld ook om in het kader van uw investeringsbeleid in Brussel een jeugdverblijfscentrum op te richten in bestaande, Vlaamse gemeenschapsinfrastructuur in Brussel? Ik vraag dus niet om ergens een nieuw gebouw neer te zetten, maar wel om na te gaan of in gemeenschapscentra, jeugthuizen, scholen en dergelijke via een ingreep een jeugdverblijfscentrum kan worden ingericht.

In hoeverre kan de aanwezigheid van jeugdverblijfscentra een aantrekkingskracht hebben op Vlaamse jeugdbewegingen, zodat die Brussel, de hoofdstad van Vlaanderen, beter zouden leren kennen? Dat zou het imago van de hoofdstad verbeteren. Ik weet dat u gevoelig bent aan het opkrikken van het imago van Brussel in Vlaanderen. Ik ben er vast van overtuigd dat, als wij hier via een aantal jeugdbewegingen jonge mensen zouden kunnen verwelkomen, dat positieve gevolgen zou hebben.

Hebt u hierover al op regionaal niveau overlegd, met de Brusselse jeugdverenigingen of met de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC)? Welke beslissingen of afspraken werden er gemaakt?

Bent u bereid contact op te nemen met de Franse Gemeenschap of met de Commission Communautaire Française (COCOF)? Ik denk dat dit een interessant thema is om dat te doen. Gebouwen spreken geen taal. Misschien zijn er mogelijkheden om in samenwerking met de COCOF of de Franse Gemeenschap via een minimale ingreep resultaten te boeken. Ik verwijs dan naar een gesprek dat ik met een schooldirecteur in het parlement voerde. Hij komt elk jaar met zijn school naar Brussel, op stadsklassen. Hij zei mij dat zijn school daartoe al jarenlang een beroep doet op lokalen van de Franse Gemeenschap. Jeugd en Stad kende hij niet. Van wie de lokalen zijn, lijkt mij iets minder belangrijk dan het feit dat ze er zijn en door de Vlaamse jeugdbewegingen in onze prachtige hoofdstad zouden kunnen worden gebruikt.

De voorzitter: De heer Mahassine heeft het woord.

De heer Chokri Mahassine: Voorzitter, minister, collega's, wij hebben dit debat ook al enkele weken geleden gevoerd, met minister Bourgeois. Mijn vragen waren toen

gelijklopend. Jeugdverblijven van het type A zijn verblijven met het laagste uitrustings-niveau. In dat geval moet men – als ik het juist heb – niet in bedden voorzien. Is er een vraag naar dit soort van verblijven in de grootstad? Jeugdverblijven waarvoor men een eigen bed moet meebrengen, verwacht ik eerder in de Limburgse heidestreek of in een ander landelijk gebied. Die plekken worden doorgaans door privépersonen uitgebaat. Ziet u het als een taak van de Vlaamse overheid om het aanbod van verblijfcentra in Brussel actief uit te bouwen en te beheren? Minister Bourgeois stelde duidelijk dat noch in Brussel, noch in Vlaanderen Toerisme Vlaanderen actief aan prospectie doet met het oog op de oprichting van jeugdverblijfcentra.

Het ontwerp van decreet over de jeugdverblijfcentra is in de commissie goedgekeurd. Morgen wordt dit in de plenaire vergadering behandeld. In de tekst is bepaald dat de Algemene Dienst voor Jeugdtoerisme (ADJ) de Hoge Rielen in Kasterlee en Destelheide in Beersel subsidieert. De Vlaamse overheid beheert geen andere centra. Past de suggestie van de heer Delva in de mogelijkheden die het huidige decreet biedt?

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Danielle Godderis-T’Jonck: Voorzitter, minister, collega's, de heer Delva heeft gelijk wanneer hij zegt dat er zich in Brussel een probleem voordoet op het vlak van de jeugdverblijfcentra van het type A en B. Als ik dan het verslag lees van de commissie Toerisme van 14 juni, wordt dit ook met zoveel woorden gezegd door minister Bourgeois. Tevens heeft de minister in zijn antwoord op de vraag aan de heer Delva ook geduid op de gedeelde verantwoordelijkheid die hier bestaat. Als er geen aanvragen zijn voor Brussel, kunnen er dan ook geen middelen worden vrijgemaakt.

In zijn antwoord neemt minister Bourgeois daarom zijn engagement op om het in Brussel anders aan te pakken dan wat gebruikelijk is in Vlaanderen. Hij is dan ook van plan om, naast contact op te nemen met de VGC, zelf proactief jeugdverenigingen in Brussel aan te schrijven, te sensibiliseren en te informeren over de verschillende mogelijkheden die er bestaan. In aanvulling daarvan zou u, minister, daar ook een bepaalde rol in kunnen spelen. Graag had ik van u vernomen welke rol u hierin zelf ziet.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Ik wil nog iets aanvullen bij wat mevrouw Godderis zegt. Minister Bourgeois heeft meer gezegd dan wat zij zegt. De heer Mahassine was daar ook. De minister heeft gezegd, indien er geen initiatiefnemers te vinden zijn binnen Brussel of het draagvlak te klein en te zwak is – dat kan zijn, want de jeugdbewegingen hebben het niet gemakkelijk –: “Stel dat dit allemaal uitblijft” – er is geen initiatief van derden – “en dat de Gemeenschapscommissie wel een opportuniteit ziet, er is een terrein of een locatie, dan ben ik bereid om dat samen te bekijken, precies omwille van de bijzondere situatie van Brussel.” Hij zegt verder dat hij bereid is om eender welke dialoog aan te gaan. Hij heeft gezegd dat hij niet wil wachten op aanvragen van privé-initiatiefnemers of van derden. Hij zegt dat hij vanwege de specificiteit van Brussel en de situatie aldaar bereid is om verder te gaan dan dat en om eventueel zelf vanuit de overheid zijn schouders te zetten onder een bepaald initiatief.

Ik vind dit belangrijk als aanvulling om het debat dat we vandaag voeren in een juist kader te plaatsen.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Alvorens dieper in te gaan op de concrete vraagstelling, wil ik twee dingen nuanceren. Op dit ogenblik subsidieer ik de jeugdherberg Bruegel in Brussel via een enveloppesubsidiëring van de Vlaamse Jeugdherbergen vzw. Deze jeugdherberg kent een groot succes, met een bezettingsgraad van bijna 90 procent. Hoewel jeugdherbergen iets duurder zijn dan basic jeugdverblijfcentra, wil ik toch wel benadrukken dat men deze jeugdherberg niet kan bestempelen als een commerciële jeugdherberg, omdat men er

democratische prijzen hanteert. Ik weet uiteraard ook wel dat dit type van accommodatie zich eerder richt naar individuele jongeren of kleine groepen jongeren. Daarnaast wordt ook het jeugdverblijfcentrum De Waterman in Sint-Jans-Molenbeek door mij gesubsidieerd. Dit centrum ontvangt jaarlijks een personeelssubsidie van 25.000 euro en een werkingssubsidie van een kleine 5000 euro.

In de vraag wordt een verblijfskostprijs van 2 euro per jongere per nacht genoemd. Ik heb dat laten onderzoeken door mijn diensten en het blijkt dat deze prijszetting bijna niet voorkomt. Uit een steekproef bij gesubsidieerde jeugdverblijven van het type A/B blijkt dat de algemeen aanvaarde kostprijs voor een jongere uit een jeugdvereniging tussen de 2,5 en 5 euro per nacht bedraagt.

En nu de eigenlijke vragen. Zoals mijn collega Bourgeois u al meedeelde, is hij bevoegd voor de subsidiering van de bouw en verbouwing van jeugdverblijfscentra en de erkenning ervan. Hij subsidieert de bakstenen, ik subsidieer de mensen, zo zou je het kunnen samenvatten. Je kunt maar mensen in het jeugdverblijfcentrum laten overnachten, als er een investering in bakstenen is gebeurd.

Er wordt terecht verwezen naar de VGC als de geschikte overheid om initiatieven ter zake te ontwikkelen. Het bevoegde collegelid heeft inderdaad aangekondigd dat hij dat gaat doen. Noch minister Bourgeois, noch ikzelf hebben een voorstel of vraag in die zin ontvangen. In Vlaanderen zijn het inderdaad vooral de lokale besturen die, als er een vraag is, een initiatief nemen. In dit geval is de VGC een plaatsvervangend bestuur en zou het van haar moeten komen.

U verwijst naar mijn investeringsbeleid en naar het Brusselfonds. Volgens sommigen heeft dat een mythische omvang – was dat maar waar. Dat heeft het niet. Bovendien hebben we behalve de uitrol van enkele woonzorgdossiers, de middelen uit het Brusselfonds voor infrastructuursubsidies toegevoegd aan de dotatie gemeenschapsinfrastructuur aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie ter financiering van belendende infrastructuur voor de realisatie van bredeschoolprojecten: kinderopvang, initiatieven voor buitenschoolse opvang (IBO's), of deeltijds kunstonderwijs. Die middelen worden geïntegreerd in het investeringsplan van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Mijnheer Delva, noch mijn diensten noch de jeugdsector hebben echt aanwijzingen dat de vraag naar groepsaccommodatie in Brussel zeer acuut is. Dat komt vooral omdat jeugdverenigingen die op zoek zijn naar een kampplaats, ook veel belang hechten aan de grootte van het domein en de mogelijkheden ervan. In Brussel is dit uiteraard niet zo evident als bijvoorbeeld in de Kempen of aan zee. Daar is meer ruimte dan in Brussel. Dat maakt dat er wel diverse jeugdverblijfscentra van diverse types in de onmiddellijke omgeving van Brussel zijn ontstaan. We hebben ons eigen vormingscentrum Destelheide, type C, het ontmoetingscentrum Ter Loo in Bellingen, type B, het Heem Uidekrij in Gooik, type A, het jeugdverblijfcentrum Spatter in Sint-Genesius-Rode, het jeugdverblijfcentrum Don Bosco in Groot-Bijgaarden en Zennedal in Buizingen. Daar kan men natuurlijk ook verblijven en uitstapjes maken naar Brussel om de stad te ontdekken en 's avonds in alle rust van de mooie Vlaamse Rand genieten.

Uw vraag is terecht. Het siert u dat u vindt – daar delen we elkaars bezorgdheid – dat jeugdbewegingen ook op stadsklassen en op stadsontdekking naar de stadsjungle kunnen gaan in plaats van naar de echte jungle. In die zin is een bijkomend jeugdverblijfcentrum in Brussel aangewezen. Ik zal samen met minister Bourgeois het initiatief nemen om collegelid De Lille uit te nodigen om samen te bekijken of er ter zake een initiatief moet worden genomen. Het klopt dat er morgen een decreet zal worden goedgekeurd. We gaan dan sowieso de boer op, zoals ik tijdens de bespreking heb gezegd. We zullen ook iedereen uitnodigen. Ten slotte ben ik ook altijd bereid om met de COCOF en de Franse Gemeenschap te overleggen, op voorwaarde dat het grondwettelijk in orde is – maar dat spreekt voor zich.

Er zal dus een concreet initiatief komen, wellicht kort na de zomer. Samen met minister Bourgeois en collegelid De Lille wil ik bekijken in welke mate we, binnen de kredieten van de VGC, aangevuld met die van minister Bourgeois en nadien gesubsidieerd door mij, een extra jeugdverblijfcentrum kunnen maken.

U ziet dat mijn medewerkster dit allemaal heel ijverig aan het noteren is. Zij zal het ook organiseren.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Minister, dank u voor uw antwoord. Ik heb begrepen dat u samen met minister Bourgeois en collegelid De Lille het initiatief zult nemen om tot een jeugdverblijfcentrum van het type A of B te komen. Ik vind het zeer belangrijk dat we niet meer uitsluitend afwachten wat de vraag zou kunnen zijn, wetende wat de situatie van de jeugdbewegingen in Brussel is. Ik ben zeer verheugd, minister, dat u aankondigt dat u vanuit uw functie en met uw collega's – ik begrijp dat het een gedeelde verantwoordelijkheid is – het initiatief in handen wilt nemen.

Minister, u bent uw antwoord begonnen met een aantal nuanceringsen. Ik heb ook een nuanceringsen. Het gaat niet om de zoektocht van jeugdbewegingen naar een kampplaats. Het Park van Brussel is geen ideale kampplaats, en zelfs het park van Woluwe niet. Minister, ik heb een lijst gekregen van aanvragen die de jeugdbewegingsverantwoordelijken van Brussel hebben gekregen van groepen in Vlaanderen. Het gaat om tientallen aanvragen op korte tijd van groepen die echt, al is het maar een weekend, naar Brussel willen komen. Ik situeer het inderdaad, zoals u terecht zegt, op het niveau van stadsklassen. Het gaat over kennismaken met de stad, met de grootstad, en met de wens om zich daar gedurende een paar dagen in onder te dompelen. Die vraag bestaat. Ik ben heel blij dat u bereid bent om daarrond te werken. Ik hoop dat we snel tot resultaten zullen komen.

Minister Pascal Smet: Mijnheer Delva, u hebt gelijk dat u op die nagel blijft kloppen. We moeten dat inderdaad doen om meer Vlaamse jongeren naar Brussel te lokken. Ze moeten Brussel kunnen ontdekken. Een jeugdverblijfcentrum kan daarin een belangrijke rol spelen. Ik zal, als stimulerend minister, daarin een bemiddelingsrol opnemen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over Ketnet op het derde net - 1907 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Voorzitter, minister, collega's, de openbare omroep heeft dus haar derde net, en net vandaag is er daarover enige commotie in de kranten. Voortaan zou het jonge grut niet langer op zijn honger moeten blijven wanneer er her of der een koers of een voetbalwedstrijd wordt uitgezonden. Dat is ook de reden waarom wij het derde net hebben gesteund zodat er een ononderbroken kinderprogrammatie is. Door de oprichting van het derde net zou het inbreken van Spoor in de kinder- en jeugduitzendingen definitief tot het verleden behoren. Voortaan zou de jeugd haar eigenste en exclusieve kanaal hebben.

De grote verhuis op 1 mei werd met veel spanning gepresenteerd. Veel kinderen volgden de grote verhuis naar het nieuwe, eigen nest. Nu zijn we al twee maanden verder en ongetwijfeld is het te vroeg om al te evalueren, maar we kunnen er niet omheen dat het enthousiasme al enigszins gemilderd is. In plaats van een grootse verbetering, kwam er concreet immers een inkrimping van het aanbod voor kinderen. Dit heeft alles te maken met het verdwijnen van Canvas+, de zogenaamde rode knop.

Ik durf te stellen dat het begrip kinder- en jongerenzender in wezen niet bestaat. De doelgroep is inderdaad zeer divers. Een kleuterprogramma ben je al snel ontgroeid, voor een tienerprogramma zijn kinderoortjes dan nog weer te groen. Voor 1 mei werd dit probleem opgevangen door de feitelijke ontkoppeling van Ketnet. De jeugd kon terecht op het eigenlijke Ketnet. De kleinsten kregen vanaf 18 uur hun Kaatje op de +-zender. Nu zitten diezelfde kleutertjes te kijken naar de voor hen moeilijke ‘Elfenheuvel’ of het compleet onbegrijpelijke ‘W817’. Op de sociale media verschenen dan ook al snel oproepen in de aard van ‘Wij willen Kaatje terug’, niet door de kleuters – die zitten goddank nog niet op Facebook –, maar vooral dan door de ouders. Zij vonden het handig om tijdens het klaarmaken of afruimen van het avondmaal hun kinderen tijdelijk even in handen te geven van de openbare omroep. Je zou kunnen zeggen: Kaatje als kindvriendelijke oppas. Kindertjes die naar bed gebracht worden met W817 op het netvlies, kunnen de slaap minder snel vatten. Of ze zappen weg van Ketnet, met toestemming van of onder impuls van hun ouders.

Minister, leidt de komst van het derde net als volwaardige kinder- en jeugdzender in feite niet tot een verschraving van het tv-aanbod voor de kinderen en jongeren, in tegenstelling tot wat iedereen verwacht had? Op welke manier wordt er gekozen om deze of gene doelgroep of leeftijdscategorie te bedienen op die uren? Is er uit onderzoek gebleken dat er nood is aan de invulling van Canvas in de vooravond zoals die momenteel is opgestart? Zijn er al kijk- en/of waarderingscijfers van de nieuwe vooravondprogrammering op zowel Canvas als Ketnet? Hoe verhouden die zich tot de vroegere cijfers van het ont dubbelde Ketnet? Bestaat de mogelijkheid om in de vooravond ook op Canvas een kinderblok te programmeren dat complementair is aan het aanbod op Ketnet? Of zijn er andere oplossingen voor het geschetste probleem? Programma’s worden nu wel niet meer onderbroken, maar vroeger waren er simultaan programma’s voor heel kleine kinderen en voor iets oudere kinderen. Merkwaardig genoeg is door de komst van het derde net het dubbele aanbod verdwenen.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Voorzitter, minister, het is volgens mij inderdaad nog te vroeg om het derde kanaal al te evalueren. Dat zou toch wel heel snel zijn. Minister, wij vroegen ons af of het niet mogelijk zou zijn om de vroegere ‘Kaatje-blokken’ gratis via ‘Net gemist’ of ‘Ooit gemist’ aan te bieden. Uiteraard is daarover overleg met Telenet en Belgacom nodig, maar het zou misschien een heel praktische oplossing zijn. De +-kanalen zijn een stille dood gestorven, maar dat was ook ingecalculeerd bij de opstart van het derde net.

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Voorzitter, minister, het is nog veel te vroeg om die operatie al ten gronde te evalueren. Ik kom toevallig ook wel eens na 20 uur op het derde net terecht, op een vast scherm met wat audio. Ik denk niet dat het dat is wat men finaal wil realiseren, want daar huiver ik van. Dat voldoet niet aan de verwachtingen. Als dat de finale versie is, dan is er zeker en vast bijsturing nodig. Ik lees in de pers dat er zou worden geëvalueerd, terwijl er nog niet veel informatie beschikbaar is. De VRT zegt dat er nog geëxperimenteerd wordt. Minister, hoelang zal dat experimenteren nog duren? Wanneer zal dat Ketnet-verhaal op punt staan?

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Voorzitter, minister, collega’s, ik hoor hier de hele tijd dat het nog te vroeg is om een analyse te maken of om te evalueren. Dat verbaast mij wat. Elk modern mediabedrijf, elke ‘launch’, elk op antenne brengen van eender welk kanaal, gebeurt normaal gezien volgens een strakke planning, strategie, doelstellingen en een systeem waarbij je elke dag evalueert en analyseert. Ik vraag mij af waarom er een uitzondering moet worden gemaakt voor het o zo geroemde VRT-mediabedrijf, dat een zender op antenne brengt waarover ik vandaag lees “dat er op antenne wordt geëxperimenteerd.”

Het is geleden van in de lokale radiotijd, waar heel wat zenders echt niet wisten wat te doen, dat men wat mag experimenteren op antenne. We leven nu in een tijd waar dit allemaal

voorbij is. Ik sta dus met verbazing te kijken dat men experimenteert. Eigenlijk zegt men: “We hebben geld gekregen, we hebben een kanaal gekregen, maar weten niet welke richting we uit moeten, dus gaan we maar wat experimenteren op antenne. Daarvoor gebruiken we in deze moeilijke tijden maar wat belastinggeld.” Dat lijkt mij een zeer interessant en leuk experiment. Er werd bij Telenet en Belgacom zenderruimte gecreëerd. Daar is heel wat discussie over gevoerd. Ik wil even benadrukken dat, als je geen studie hebt verricht, je inderdaad niet weet wat je mag verwachten. Dan moet je maar wat experimenteren. Er is geen studie verricht. Volgens de eerste resultaten zit op dit ogenblik geen hond te wachten op dat derde kanaal. Dat is door mezelf en heel wat andere collega’s al gezegd.

Dat is vandaag de situatie. Als men vindt dat men moet wachten: fijn, ik wacht wel met jullie mee. Dan maken we binnen een paar maanden de rekening voor al dat geëxperimenteer.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Voorzitter, ik ben wat verbaasd over de inhoud van de vragen. Vriendelijk als ik ben, ga ik daar gewoon in mee. Ik weet dat het hier nogal ongebruikelijk was – en het verbaast mij dan ook dat de vraag om uitleg door de heer Caron wordt gesteld – om vragen te stellen over de inhoud en de programmatie van de VRT. Dat is namelijk de bevoegdheid van het directiecomité, van het management van de VRT, zelfs niet eens van de raad van bestuur. Het behoort louter tot het operationele en niet tot het strategische. Ook wat de controle van het parlement betreft, hadden we hier toch min of meer de overeenkomst dat we geen vragen zouden stellen over de inhoud. Telkens als ik min of meer op de grens van de inhoud kwam, bijvoorbeeld over het feit of het nieuws en de duiding op de VRT al dan niet objectief zijn, werd ik ei zo na met pek en veren uit het parlement gedragen omdat ik het aandurfde daar vragen over te stellen. Nu de collega’s echter geen schroom meer hebben om vragen te stellen over de programmatie van de VRT, zal ik dat ook doen.

Ik vind dat de heer Verstrepen op inhoudelijk vlak het belangrijkste punt heeft gemaakt. Ook ik word geconfronteerd met heel wat ouders en grootouders die zich vragen stellen over de programmering. In het aanbod in de vooravond komen de allerkleinsten inderdaad niet meer aan bod. Verschillende mensen doen daarover hun beklag bij mij. Of we onze kleuters nu per se in de vooravond voor het televisiescherm moeten zetten, laat ik buiten beschouwing. U mag mij ouderwets noemen, maar persoonlijk denk ik dat je kleuters evengoed zoet kunt houden met wat papier en kleurpotloden. Dat doet in dezen echter niet ter zake.

Minister, in hoeverre is de programmatie bij de VRT voor dat derde kanaal doordacht gebeurd? Ik heb alvast de indruk dat het niet doordacht gebeurde.

Als ik, zoals de heer Verstrepen, de kranten van vandaag lees, stel ik vast dat de VRT zegt dat ze maar wat experimenteert, wel zal zien hoe het evalueert en indien nodig wel zal aanpassen. Voor een omroep die toch behoorlijk wat middelen krijgt van de Vlaamse overheid, past dat niet echt.

Minister, in hoeverre heeft de VRT studiewerk verricht om tot de programmatie te komen die er nu is? In hoeverre werd dat afgetoetst en heeft men bekeken wat nu een geschikte programmatie was voor die kinder- en jongerenzender Ketnet?

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: Mijn ervaring is dat startende tv- en radiozenders die niet meteen voldoen aan de eisen van de 21e eeuw, geen lang leven beschoren zijn. Het is niet evident om na een aantal maanden te herpakken.

Ik wil dit derde net wel kansen geven, maar misschien zal men in de toekomst dan van naam moeten veranderen of er iets anders van maken. Op zich kan er worden geëxperimenteerd. Zo zouden er laat op de avond – ik denk nu niet aan het jongerenblok – eindwerken van jonge talenten van de filmscholen kunnen worden vertoond. Op creatief vlak kun je daar inderdaad een en ander mee doen.

Een van de ideeën die leefden, is het uitwerken van programma's voor expats en anderstaligen van de Europese Unie die in onze regio wonen, zodat ze Vlaanderen wat beter leren kennen. Minister, wat mogen we daarvan verwachten? Hiermee pols ik misschien wat te veel naar de inhoud, wat u misschien niet zult toestaan.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Voorzitter, ik wil helemaal geen opmerkingen maken over de inhoud van programma's. U mag, bij wijze van spreken, in het verslag alles vervangen door x en y.

Ik wil enkel aanbrengen dat het parallelaanbod voor kinderen en wat jongere kinderen door het nieuwe systeem vervangen wordt. Dat is eigenlijk een vraag naar doelgroepen en het bereik van doelgroepen.

De voorzitter: Zo had ik het ook begrepen. Indien het over de inhoud zou zijn, dan zou ik die vraag anders hebben beoordeeld. Het gaat over het aanbod en over het bereik, en niet over de inhoud van de programma's als dusdanig.

De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: De heer Caron stelt zich vragen over de programmering, en ook dat is parlementair gezien eerder ongebruikelijk. Hij heeft het over de +-zender, die vroeger alleen de digitale kijker kon ontvangen. Die scheiding was er toen wel, en toen was er een bijkomend aanbod voor de allerkleinsten met Kaatje. In dat kader vind ik de vraag nog erger. Daarmee stelt hij eigenlijk dat er bij de +-zender al een derde net was voor kinderen. Daarnaast maakt hij het onderscheid tussen de mensen die de stap naar digitale tv al hadden gezet en de mensen met analoge tv die pech hebben en het moeten stellen met de analoge programmering van Ketnet. In dat opzicht vind ik de vraag nog minder gepast dan nu al het geval is.

De voorzitter: Ik begrijp uw redenering niet. Ik vond het wel goed om deze vraag te agenderen. Er is een beheersovereenkomst gesloten tussen de Vlaamse Gemeenschap en de zender van de Vlaamse Gemeenschap. De vraag van de heer Caron is in welke mate de beheersovereenkomst in haar geheel of onderdelen wordt gehonoreerd. Zo heb ik die vraag begrepen, los van wat ik daar zelf over vind. Ik vind dat een parlementslid daar vragen over kan stellen zonder zich te moeien met de content of de uitwerking van een programma. Het gaat over aanbod en over wederzijdse verplichtingen.

Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Ik heb een aantal zaken opgevraagd bij de VRT. De VRT heeft me laten weten dat er geen reden is om te stellen dat de komst van het derde kanaal leidt tot een verschraling van het televisieaanbod voor kinderen. Het derde VRT-televisiekanaal is er immers juist gekomen als antwoord op de moeilijkheden die verbonden waren aan het gedeelde kanaal Ketnet versus Canvas. Op dat kanaal werd de kinderprogrammering op Ketnet immers regelmatig onderbroken voor sportwedstrijden en andere evenementen. Dat maakte dat Ketnet er niet altijd kon zijn voor kinderen bijvoorbeeld tijdens een Europees kampioenschap voetbal of tijdens de Olympische Spelen. Op Ketnet konden kinderen en hun ouders onvoldoende vertrouwen wat betreft de zekerheid dat er dagelijks een constant en kwaliteitsvol kinderaanbod was terwijl er bij de jonge doelgroep juist veel behoefte is aan structuur en houvast, ook in het mediagebruik.

Het uitgangspunt van het derde kanaal was en is daarom een betrouwbaar ononderbroken Vlaams kwaliteitsvol aanbod voor kinderen. Met een volwaardig kanaal is Ketnet sinds 1 mei veertien uur per dag beschikbaar voor de kinderen. Dat is meer dan voorheen het geval was. Met de uitbreiding van de zendtijd is dan ook vooral gezocht hoe de programmering nog beter kan worden afgestemd op de behoeften van de kinderen. Het aanbod van Ketnet is daarom heel gevarieerd met voor elk kind van elke leeftijd ook kwaliteitsvolle programma's.

Er is volgens de VRT ook geen reden om te stellen dat de komst van het derde kanaal leidt tot een verschraling van het aanbod voor jongeren. Het derde kanaal biedt juist de mogelijkheid

om na 20 uur een specifiek aanbod te brengen voor jongeren. Zoals bekend zal de VRT vanaf het najaar geleidelijk zo'n jongerenaanbod uitrollen. Vanaf 1 september 2013 zal dat leiden tot een specifiek aanbod voor jongeren gedurende twee à vier werkdagen per week en minstens veertig weken per jaar. Dat is de specifieke planning en timing die ik met de VRT heb afgesproken en die in de beheersovereenkomst is opgenomen. Ik heb nergens met de VRT afgesproken dat het jongerenaanbod er vanaf 1 mei 2012 zou zijn.

Ketnet is er voor alle kinderen tot 12 jaar. Die gevarieerde, volledige groep tegelijkertijd bedienen op een platform is onmogelijk. Daarom hanteert Ketnet een 360 gradenstrategie. Dat betekent dat Ketnet niet alleen een aanbod heeft op televisie, maar ook online en mobiel. Voor elk kind is er op elk moment van de dag op een van de mediaplatformen een Ketnet-beleving te vinden die inspeelt op de mediabehoeften van kinderen.

Ketnet sluit daarmee aan bij het mediagebruik van de nieuwste jongste generaties dat ruimer gaat dan het traditioneel televisiekijken. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de cijfers van het gebruik van de Videozone van ketnet.be. Per honderd uren dat kinderen televisie kijken, kijken ze nog eens voor ongeveer vijf uur online naar video. Die tendens blijft trouwens toenemen. Met de uitgebreide Videozone op de nieuwe website speelt Ketnet daarom in op dit veranderend mediagedrag. Zo biedt ketnet.be vandaag bijvoorbeeld de herhalingen van Karrewiet, maar ook tienerreeksen en videopakketten van programma's voor peuters en kleuters. Op de vernieuwde website is er ook een communityluik waar kinderen al doende tips en tricks aangereikt krijgen om hun eerste stappen te zetten in een veilige online-omgeving. Daarmee ondersteunt Ketnet ook de mediawijsheid van de kinderen.

Met de uitbreiding van de televisiezendtijd, heeft Ketnet zijn programmering aangepast aan de behoeften van kinderen. Uit de ontwikkelingspsychologie weet men dat kinderen houvast en structuur nodig hebben. Daar is rekening mee gehouden bij het opstellen van het nieuwe programmaschema. Het schema is dan ook zo goed mogelijk opgebouwd volgens de behoeften en de beschikbaarheid van de diverse leeftijdsgroepen van kinderen: wanneer kijkt welke doelgroep naar televisie, en wat zijn hun mediabehoeften op dat moment?

Ik geef enkele voorbeelden. Kinderen die nog niet naar school gaan, zijn overdag thuis of in de opvang en kunnen televisie kijken. Op die momenten zendt Ketnet dan ook vooral programma's voor de jongste kinderen uit. Veel oudere kinderen gaan op schooldagen soms over de middag naar huis om te eten. Zij kijken daar soms ook naar de televisie. In de nieuwe programmering heeft Ketnet tijdens die middagpauze een aanbod voor die oudere kinderen.

De programmering van Canvas in de namiddag is uitgebreid onderzocht via kwalitatief marktonderzoek. Daaruit bleek dat de Canvaskijker in de namiddag meer service verwacht, zoals een herhaling van actualiteits- en duidingsprogramma's, behoefte heeft aan een dosis ontspanning zoals series en humor. In de 'access to primetime' is er een behoefte aan meer documentaires en humaninterestprogramma's waar de kijker iets van kan bijleren, en op basis van deze globale resultaten is de programmering van Canvas dan ook in die zin opgemaakt, en zo is er ruimte gemaakt voor actuaiprogramma's zoals Villa Politica. Zij maken voortaan structureel deel uit van de programmering in de namiddag, en in overleg met de nieuwsdienst kan de programmering bovendien ook te allen tijde worden onderbroken voor live en actualiteitsgebonden aanbod.

Zijn er al kijk- en waarderingscijfers? Wat de kijkcijfers van Canvas betreft, is het nog te vroeg om nu al definitieve conclusies te trekken. Op basis van de CIM-cijfers (Centrum voor Informatie over de Media) zijn volgende vaststellingen te maken. De eerste maand, van 14 mei tot 11 juni, keken dagelijks gemiddeld 324.666 kijkers tussen 11 uur 's morgens en 20 uur 's avonds naar Canvas. Dat is exclusief de kijkers voor het EK voetbal, want dat was nog een groep van 234.218 mensen erbovenop. Van die 324.666 kijkers keken er 194.205 enkel in de namiddag naar Canvas, en niet 's avonds. Dat is ook exclusief de mensen die alleen naar het EK keken.

Dat betekent dat Canvas na een maand uitzendingen met een programmering vanaf 11 uur gemiddeld 194.000 nieuwe kijkers per dag heeft aangetrokken. In totaal bereikte Canvas in de namiddag van de eerste maand 2.861.229 kijkers, exclusief de kijkers voor het EK voetbal.

Sport, duiding en actua scoorden goed, maar ook nieuw aangekochte programma's zoals 'The Man Who Cycled the World', 'Dangerous Roads' en 'Extreme Dreams' vielen in de smaak. Voor de eerste maand met het uitgebreid Canvasaanbod zijn er nog te weinig gegevens om waarderingscijfers van de programma's betrouwbaar te kunnen weergeven.

Ketnet dan. Wat de kijkcijfers betreft, is het ook hier nog te vroeg om definitieve conclusies te trekken. Op basis van de CIM-cijfers zijn wel de volgende vaststellingen te maken: het weekbereik van Ketnet voor de start van het derde kanaal, dus op de oude uitzendingen, was in de 16e week 58 procent. Dat betekent dat tijdens de oude Ketnetuitzendingen 58 procent van alle Vlaamse kinderen van 4 tot 12 jaar werden bereikt. In week 17 was dat 57 procent. Het weekbereik van Ketnet vanaf de start van het derde kanaal is in de 18e week 59 procent, in de 19e week 44 procent, in de 20e week 57 procent, in de 21e week 41 procent, in de 22e week 51 procent en in de 23e week 55 procent. Het maandbereik ligt voor mei 2012 op 71,1 procent. Dat is iets minder ten opzichte van mei 2011 toen het 72,9 procent was, maar wel binnen de verwachtingen van de bijna-zomerperiode.

De verhuis van Ketnet naar een apart kanaal is geen evidente onderneming. De bereikcijfers lijken er echter op te wijzen dat de Ketnetkijkers stilaan de weg naar het nieuwe kanaal hebben gevonden en dat de nog achtergebleven kijkers stilaan ook de weg vinden naar het kindernet. Er zijn nog geen waarderingscijfers.

Bestaat de mogelijkheid om in de vooravond ook op Canvas een kinderblok te programmeren? De VRT laat weten dat dit niet kan. Canvas was en is immers een zender voor volwassenen. Kinderprogrammering past niet in het profiel van dit net. Ketnet+ was een manier om, gelet op de beperkte uitzendingen van een gedeeld Canvas/Ketnet-kanaal toen, toch nog voldoende aandacht te kunnen besteden aan de jongste doelgroep. De VRT begrijpt dat het stopzetten van Ketnet+ voor sommige mensen met heel jonge kinderen een ontgoocheling kan betekenen. Maar nu Ketnet sinds 1 mei uitzendt op een volwaardig kanaal, van 6 tot 20 uur, is er in totaal meer ruimte om de peuters en kleuters op Ketnet een aanbod te bieden.

Het verdwijnen van Ketnet+ betekent niet dat de kleinste kinderen en hun ouders in de steek worden gelaten. Het ochtendaanbod van Ketnet voor de kleinste kinderen bleef op de vertrouwde uitzendingen en werd zelfs met een half uur uitgebreid. Kaatje op Ketnet is er nu op weekdays van 6 tot 7 uur en in het weekend tussen 6 en 8 uur. Het ochtendblok voor peuters en kleuters start klokvast, en wordt in de programmagidsen opgenomen als een duidelijk herkenbaar Kaatje-blok. Zo vinden ouders dit gemakkelijk terug in het programmaschema.

Naast deze gekende Kaatje-blokken werden specifieke programma's voor peuters en kleuters ook opnieuw extra in de dagprogrammatie van Ketnet opgenomen op de momenten dat ze doorgaans naar televisie kunnen kijken: tussen 9 en 11.30 uur en tussen 15 en 16.30 uur.

Ook de avondprogrammering tussen 19 en 20 uur is aangepast om de jongere kinderen te bereiken. Waar voorheen vooral ondertitelde reeksen werden uitgezonden, worden sinds 16 april vooral breed toegankelijke programma's gebracht. Daarmee kan Ketnet ook veel beter de 4- tot 8-jarigen bedienen en de kleinste kinderen laten meegenieten.

Wie ook buiten deze momenten meer Kaatje-programma's wil zien, kan terecht op Ketnet.be. Kinderen kunnen er gratis volledige Kaatje-afleveringen bekijken. Nieuw zijn ook de Kaatje-boxen. Dat zijn samengestelde pakketten van 30 minuten met verschillende programma's voor peuters en kleuters na elkaar.

Aangezien het vertrouwde Ketnet+-aanbod om 18 uur is weggefallen, gaat de VRT na of er eventueel, naast het hierboven vermelde aanbod voor peuters en kleuters, nog specifieke oplossingen met een extra aanbod kunnen worden gevonden ten behoeve van deze doelgroep.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Minister, u hebt gelijk dat het aanbod sterker, krachtiger en uitgebreider is. Dat betwijfel ik niet. Dat wordt ook door de VRT als zodanig ontwikkeld. Het punt is dat het gaat over de wijze waarop je de verschillende leeftijdsgroepen van kinderen bereikt. U hebt gezegd dat er meer uren zijn. Dat klopt. Het punt is dat – zoals een collega daarnet zei – niet iedereen vroeger digitale televisie had om bij het +-programma ook het parallelle programma te krijgen. Wel, niet iedereen heeft vandaag al de mogelijkheid om via het internet, ketnet.be bijvoorbeeld, het extra aanbod voor de kinderen te organiseren. Niet iedereen is zo vaardig of heeft dat. Daar hebben we een stukje weg af te leggen om dat voor ouders met specifieke vragen ook acceptabel te maken.

Het is een verbetering, en tegelijkertijd misschien ook geen verbetering. Ik zeg u dat ik heel persoonlijk wel een aanhanger was van de rode knop. Ik vind dat dat beter aansluit op een aantal behoeften die er zijn, maar ik begrijp ook dat je de keuze moet maken voor het een of het andere. Zoals het voorlag, was het ook niet houdbaar. Ik begrijp de keuze wel, ik kan daarmee leven. Het zal even wennen worden om daarmee om te gaan.

Over het bereik denk ik dat het globaal positieve cijfers zijn, met de wisselingen die er wel zijn maar die afhankelijk zijn van externe omstandigheden zoals familiale feestdagen, goed weer enzovoort. Op zich beweegt het.

Ik heb geen vraag gesteld en wil vandaag ook geen uitspraak doen over het aanbod na 20 uur. Dat is, zoals gezegd, een in de tijd uitgerold systeem, zoals in de beheersovereenkomst is opgenomen. Dat zullen we evalueren in de mate dat het zich uitrolt. Dat kunnen we vandaag niet doen. Ik wil daar zeker geen uitspraken over doen.

Ik blijf het idee van een apart kindernet tot 20 uur op zich wel steunen, minister. We hebben in onze partij al fikse discussies gehad of dat derde net wel zo nodig behoefde. Het argument dat ikzelf altijd hanteer, veel meer dan voor een sportaanbod, want daar zijn in principe ook alternatieven voor op het internet of op andere zenders in open aanbod, is dat de specifieke kwaliteit van het derde net specifiek zit in het eigen aanbod dat voor kinderen en straks ook voor jongeren wordt aangeboden.

De problemen die ik aankaart, gaan niet over de programma's. De meeste van de programma's die ik opnoem, ken ik zelf ook niet zo goed. Ze waren alleen maar bedoeld als voorbeeld. Ik hoop dat de VRT de gevoeligheid voor vooral de jonge kinderen op een goede manier verder probeert te ontwikkelen. Ze vormen ons kijkerspubliek van de toekomst.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de maatregelen ten aanzien van de twee VRT-journalisten die het boek 'De keizer van Oostende' schreven - 1955 (2011-2012)

Vraag om uitleg van de heer Veli Yüksel tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de aangekondigde verstrenging van de reglementering voor onderzoeksjournalistiek bij de VRT - 1986 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Voorzitter, mijn vraag dateert van 24 mei. Zo zie je maar hoe snel dingen gedateerd zijn.

Minister, ik wil de vraag toch stellen. Ik wil abstractie maken van dit concreet geval. Dat merkt u ook in mijn vragen. Ze gaan niet over dit concreet incident, maar over de wijze waarop de VRT en de nieuwsdienst in het bijzonder omgaat met onderzoeksjournalistiek en met VRT-journalisten die naast hun job bij de VRT zelf nog andere opdrachten, al dan niet zelfstandig of voor derden, uitvoeren.

We hebben over een aantal facetten gediscussieerd in de plenaire zitting, maar de opvolging ervan behoeft nog wat aanvulling.

Ik blijf nog altijd zeggen dat de VRT zelf onhandig gecommuniceerd heeft over de wijze waarop het huis van vertrouwen wil omgaan met de twee auteurs van het boek 'De keizer van Oostende', medewerkers-journalisten van de redactie, die ondertussen opnieuw hun normale activiteiten mogen uitoefenen, als ik het goed heb begrepen. Het was onhandig. Ik denk dat de VRT zelf deels verantwoordelijk is voor de commotie die ontstaan is.

Op de website deredactie.be stond eind mei een rechtzetting van de hoofdredacteur: "Ik beslis daarop de twee journalisten voorlopig geen externe reportageopdrachten te geven. Het gaat om een tijdelijke en beschermende maatregel, geen schorsing of op non-actief plaatsen. Het advies van de deontologische raad en mijn beslissing deel ik mee in een perscommuniqué op 21 mei. Dat communiqué was onvoldoende expliciet wat timings betreft met betrekking tot de kennisname van de inhoud van het boek." En verder: "Als algemeen hoofdredacteur trek ik alvast de volgende conclusie uit deze zaak. Het is voor mij duidelijk dat diepgravende onderzoeksjournalistiek van VRT-journalisten het best gedijt binnen de schoot van de VRT-nieuwsdienst. Alleen dan zijn in alle fasen van het onderzoeksproces de juiste checks-and-balances en omkadering beschikbaar om een project als dit tot een goed einde te brengen. We zullen daarom in de toekomst geen toestemming meer geven voor onderzoeksjournalistieke projecten van VRT-journalisten in opdracht van een derde partij." Ondertussen is daar in verschillende kringen van journalisten al wat reactie op gekomen.

Minister, op welk reglement of op welke tuchtregeling is deze maatregel gebaseerd? Het gaat over de maatregel om die journalisten geen opdrachten meer te geven. De draagwijdte daarvan was onduidelijk. Kan die maatregel door de hoofdredacteur in persona worden genomen? Is er een mogelijkheid voor de betrokken journalisten om tegen de maatregel in beroep te gaan? Welke opdrachten kregen deze journalisten, in afwachting van een diepgaander onderzoek? Welke sancties kan de hoofdredactie nemen? Loopt er nu nog een onderzoek? Is er nog een advies gevraagd aan de deontologische raad? Dat zijn allemaal vragen die gaan over de manier waarop de initiële sancties, schorsing of wat het ook moge zijn, is uitgesproken, hoe die wordt gehanteerd en waarop ze is gebaseerd.

Er is beslist dat er in de toekomst geen toestemming meer zal worden gegeven voor onderzoeksjournalistieke projecten van VRT-journalisten in opdracht van een derde partij. Geldt dat ook voor blogs op andere sites dan die van de VRT, bijv. Mediakritiek, tweets en dergelijke? Dat is dan geen onderzoeksjournalistiek, maar bij Mediakritiek gaat het vaak wel over diepgravende stukken.

Ten slotte, minister, hoe belangrijk vindt u onderzoeksjournalistiek voor het brede veld van de media in Vlaanderen?

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Er is al heel veel inkt gevloeid over het boek 'De keizer van Oostende', geschreven door de VRT-journalisten Luc Pauwels en Wim Van den Eynde. Het boek gaat over de handel en wandel van vicepremier Johan Vande Lanotte en heeft al heel wat stof doen opwaaien. Daarbij ging het niet zozeer over de inhoud maar voornamelijk over de – al dan niet vermeende – fouten die werden gemaakt door de auteurs, en over de reactie van de VRT-hoofdredactie. Ik stel vast dat hoofdredacteur Luc Rademakers zijn journalisten heel snel is afgevallen. Daardoor is de VRT het onderwerp geworden van de hele controverse. Ik heb dat betreurd en ik betreur dat nog altijd.

De heisa deed de VRT besluiten om de regels voor onderzoeksjournalistiek te verstrengen. VRT-hoofdredacteur Luc Rademakers kondigde aan dat onderzoeksjournalistiek door eigen journalisten in opdracht van een derde partij niet langer zal worden toegestaan. “Diepgravende onderzoeksjournalistiek van VRT-journalisten gedijt het best binnen de schoot van de VRT-nieuwsdienst”, zo klinkt het.

Minister, in de plenaire vergadering van 23 mei 2012 trad u de heer Rademakers bij. U zei: “We moeten alle ruimte geven voor onderzoeksjournalistiek. Ik heb ook in de beheersovereenkomst gevraagd om daarvoor extra middelen vrij te maken, maar doe het in de schoot van de VRT, waar alle regels en procedures gelden. Iedereen, ook de hoofdredactie, kan dan zijn verantwoordelijkheid nemen.” Ik vind het eigenaardig dat dit op die manier wordt gesteld. U zegt aan de ene kant dat u voluit voor onderzoeksjournalistiek gaat en dat u vindt dat de VRT daarin het verschil moet maken ten opzichte van andere zenders, terwijl u aan de andere kant journalisten restricties oplegt.

De Vlaamse Vereniging voor Journalisten (VVJ) is een andere mening toegedaan. Zij vindt het vreemd dat er restricties worden opgelegd en pleit ervoor dat VRT-journalisten zich kunnen blijven engageren in journalistieke opdrachten en projecten buiten het werk, op voorwaarde dat die projecten “passen in de minimale deontologie eigen aan de openbare omroep”. De VVJ vraagt dat “de VRT in samenwerking met de redactieraad en de deontologische adviesraad de krijtlijnen voor de totstandkoming van externe journalistieke onderzoeksprojecten expliciteert”.

De stelling van de VVJ snijdt een belangrijk punt aan. Ik vind het eigenaardig dat u zegt dat het mag, maar alleen “in de schoot van”. De heer Caron verwees daarnet naar de tweets, maar ik wil het ook hebben over de blogs die journalisten en andere opiniemakers online plaatsen. Zij doen ook soms zaken in het kader van onderzoeksjournalistiek. Vallen die zaken ook onder de verantwoordelijkheid van de VRT-nieuwsdienst? Wordt dat ook allemaal op voorhand gefilterd en gecontroleerd, of niet?

Minister, op welke manier werkt de VRT de nieuwe regelgeving inzake onderzoeksjournalistiek verder uit? Wanneer zal de nieuwe regelgeving van toepassing zijn? Wordt bij de uitwerking van de nieuwe regelgeving rekening gehouden met het standpunt van instanties buiten de VRT, zoals de VVJ of de Raad voor de Journalistiek? Zal de deontologische code naar aanleiding van deze zaak worden gewijzigd? Als ik mij niet vergis, werd deze deontologische code nog maar recent aangepast. De nieuwe versie trad in werking op 1 mei 2012.

Strookt de beslissing van de hoofdredacteur om niet langer toelating te geven voor projecten buiten de VRT wel met het redactiestatuut? Daarin staan twee zaken: een journalist moet een aantal zaken, zoals onafhankelijkheid en onpartijdigheid, respecteren; hij of zij mag met zijn of haar activiteiten buiten het werk het instituut VRT niet schaden. Nu zegt u dat onderzoeksjournalistiek niet mag in privé-tijd of in activiteiten buiten de VRT.

De deontologische raad heeft zich inmiddels uitgesproken over deze zaak. Hoe luidt zijn advies of besluit? Ik begrijp dat de ‘beschermende maatregel’ is opgegeven en dat de twee journalisten opnieuw hun normale activiteiten voortzetten.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

De heer Bart Tommelein: Ik sluit mij aan omdat dit mij ook in belangrijke mate heeft geïnteresseerd. Ik sta een aantal keren vermeld in dat boek van de twee VRT-journalisten. Voor mij verdient dit geen proficiat. Zonder een oordeel te willen uitspreken over dit boek, pretendeert de uitgever, geflankeerd door die twee onderzoeksjournalisten, toch dat dit ijzersterke onderzoeksjournalistiek was. Ik heb toch een aantal aanduidingen dat dit niet het geval was en dat er op een aantal vlakken grote gaten zitten in dat dossier. Ik kan dus ook wel begrijpen dat de VRT heeft ingezien dat dit project op een bepaald moment niet meer controleerbaar was.

Het grote probleem voor mij was de totale chaos in de communicatie. De VRT laat in eerste instantie oogluikend toe, maar creëert op een bepaald moment toch de perceptie dat er iets totaal ongeloofwaardigs is gepresteerd door twee eigen journalisten. Ik heb een aantal aanduidingen – zelfs bevestigd door de twee journalisten in kwestie – dat een aantal zaken niet 100 procent juist waren.

Ik vind dat zoiets de geloofwaardigheid van de openbare omroep niet ten goede komt. Ik ben een absolute voorstander van onderzoekjournalistiek. Ik vind dat er de nodige ruimte voor moet zijn, maar wel binnen duidelijke klijtlijnen. Als journalisten van de openbare omroep beginnen met onderzoekjournalistiek voor een privépartner, dan weet je dat er op een bepaald moment grenzen kunnen worden overschreden, zeker als het gaat over een toch niet onbelangrijke stad en een niet onbelangrijke persoon. De VRT moet de nodige duidelijke lijnen trekken voor de toekomst. Ik heb begrepen dat dat de bedoeling is van VRT-hoofredactie zelf. Minister, ik had ook graag van u vernomen hoe u er zelf tegenover staat.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Voorzitter, minister, collega's, we weten dat de eerste sanctie – het op non-actief stellen van de twee journalisten – intussen is opgeheven en dat ze weer aan het werk zijn. De tweede sanctie – geen onderzoeksjournalistieke projecten meer uitvoeren voor derden – blijft gehandhaafd. De VVJ heeft daar moeite mee. Ze vindt dat er binnen de VRT toch een afspraak moet kunnen komen om het toch nog mogelijk te maken, bijvoorbeeld binnen het Fonds Pascal Decroos.

Minister, heeft de VRT hier intussen een visie over? Hoe gaat ze er in de toekomst mee om?

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Voorzitter, minister, collega's, het is een boeiende discussie die regelmatig terugkomt. Als u mijn mening zou vragen, dan vind ik dat elke journalist zijn taak moet doen als journalist en dat betekent ook onderzoeksjournalistiek, in welk bedrijf hij ook werkt.

Zoals de heer Tommelein ook zegt, is er een zeer eigenaardige communicatie van de VRT geweest. De heer Rademakers heeft zichzelf nogal fameus in de voet geschoten. Ik denk dat hij zijn credibiliteit toch wel heeft verloren, maar het is niet aan mij om daarover te oordelen.

Minister, ik heb u in de plenaire vergadering ook een vraag gesteld waarop ik geen antwoord heb gekregen. U weet hoe ik ben: ik stel die vraag hier dan nog eens en ik zal ze blijven stellen omdat ik vind dat er iets schort aan het systeem bij de openbare omroep. Zijn er voldoende afschermingsschotten tussen het directiemanagement van de openbare omroep en de redactie aanwezig? Iedereen gaat daar losjes aan voorbij. Stel dat de openbare omroep nog meer onderzoeksjournalistiek wil stimuleren en laat uitwerken – of het nu binnen de VRT is of half buiten de VRT –, dan kan dit alleen maar functioneren als de journalistiek volledig beschermd is. Volledig beschermd, betekent dat er geen enkele, minimale inmenging kan zijn van het directiemanagement of de beheerraad. Anders is de onderzoeksjournalistiek geen onderzoeksjournalistiek. Journalisten weten goed genoeg dat als de rugdekking wegvalt – wat op een bepaald moment met deze journalisten is gebeurd –, ze een vogel voor de kat zijn. Dan heb je geen zin meer om nog verder te graven.

Minister, ik stel mijn vraag nog eens: zijn er voldoende afschermingsschotten tussen het directiemanagement van de openbare omroep en de journalisten?

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Voorzitter, minister, collega's, ik kan me nog altijd niet van de indruk ontdoen dat de maatregel die de VRT heeft genomen, nogmaals een bewijs is van het feit dat onderzoeksjournalistiek voor de VRT wel kan, zolang het onderwerp de hogere echelons van de VRT interesseert of zolang ze een bepaald onderwerp wenselijk vinden. Ik vind dat een foute instelling. Het feit dat men met het idee speelt – en we zullen in het

antwoord van de minister horen of dat nog zo is – om de regel in te voeren dat interne onderzoeksjournalistiek kan, maar externe niet, is voor mij nog maar eens een bewijs dat de hoofdredactie volledig de hand wil houden in wat journalisten van de VRT onderzoeken of niet. Ik vind dat bedenkelijk.

Als die regel wordt aangehouden, is dit een beperkende maatregel vanwege de VRT. Minister, volgens mij strookt dat niet met het beleid van de Vlaamse Regering in het algemeen en uw beleid in het bijzonder. In uw beleidsnota en beleidsbrieven hebt u altijd gepleit voor meer onderzoeksjournalistiek. U hebt er ook middelen voor vrijgemaakt.

Het zou me verbazen dat we deze beperkende maatregel zouden toelaten op de VRT. We mogen niet vergeten dat we nog altijd enigszins de voogdijoverheid zijn voor de VRT. U bent ook voogdijminister voor de VRT. Het zou mij verbazen dat u het ermee eens zou zijn dat de onderzoeksjournalistiek bij de VRT beperkt wordt. Dat strookt mijns inziens namelijk noch met het regeerakkoord, noch met uw beleidsnota en beleidsbrieven.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Ik heb de VRT geconsulteerd bij het opstellen van mijn antwoord op jullie vragen.

Loopt er nu nog een onderzoek? Is er nog een advies gevraagd aan de deontologische raad? Wanneer zal de deontologische raad zich uitspreken over deze zaak? De deontologische adviesraad speelde met betrekking tot dit dossier een matigende rol. Hij boog zich op 21 mei over een externe klacht van Electrawinds met betrekking tot het boek ‘De keizer van Oostende’. De algemeen hoofdredacteur vroeg, na overleg met het college van hoofdredacteurs van de VRT-nieuwsdienst, aan de deontologische adviesraad om een advies met betrekking tot deze klacht.

De deontologische adviesraad adviseerde de VRT om zich duidelijk te distantiëren van het project. De algemeen hoofdredacteur heeft daarna een nieuw advies gevraagd aan de deontologische adviesraad in het kader van het boek ‘De keizer van Oostende’, over de mogelijk te nemen beschermende maatregelen.

De deontologische raad is op 12 juni 2012 hierover samengekomen en heeft een nieuw advies geformuleerd. In dat advies wijst de deontologische adviesraad op een aantal onvolkomenheden bij het tot stand komen van het boek, maar stelt hij dat dit het functioneren van de journalisten niet in het gedrang brengt. Na dit advies heeft het college van hoofdredacteurs beslist om de betrokken journalisten opnieuw volwaardig te laten functioneren als verslaggevers van de VRT-nieuwsdienst.

Op welk reglement of op welke tuchtregeling is deze maatregel gebaseerd? Kan die maatregel door de hoofdredacteur in persona worden genomen? De beslissing van de algemeen hoofdredacteur om de betrokken journalisten voorlopig geen externe reportages meer te laten maken, was een louter interne werkmaatregel. De algemeen hoofdredacteur nam die beslissing binnen zijn bevoegdheid als leidinggevende om de interne werking en werkverdeling binnen de VRT-nieuwsdienst te regelen.

Welke opdrachten krijgen deze journalisten in afwachting van een diepgaander onderzoek? De algemeen hoofdredacteur nam een beschermende maatregel ten aanzien van de betrokken journalisten. Deze journalisten kregen reguliere opdrachten, net zoals andere journalisten van de VRT-nieuwsdienst; alleen konden ze tijdelijk geen externe reportages maken. Elke leidinggevende kan steeds voor zijn team beslissen hoe hij, conform het werkreglement, zijn medewerkers inzet voor het realiseren van de doelstellingen van de dienst.

De beschermende maatregel bleef van kracht tot wanneer de deontologische adviesraad zich, op vraag van de algemeen hoofdredacteur hierover uitsprak. Na dat tweede advies van 12 juni heeft het college van hoofdredacteurs beslist om de betrokken journalisten opnieuw volwaardig te laten functioneren als verslaggevers, dus ook voor externe reportages.

Welke mogelijke sancties kan de hoofdredactie nemen? De algemeen hoofdredacteur had in dit geval geen sanctie genomen – dat wil de VRT uitdrukkelijk benadrukken –, maar een beschermende maatregel. Er bestaat geen voorgeschreven lijst van mogelijke maatregelen die kunnen worden opgelegd door de algemeen hoofdredacteur. Dergelijke maatregelen, zoals een tijdelijke inhoudelijke invulling van een functie zonder hierbij te raken aan de essentie van de functiebeschrijving, kunnen ten aanzien van ieder VRT-personeelslid worden toegepast indien de noodwendigheden van de dienst dat vereisen.

Is er een mogelijkheid voor de betrokken journalisten om tegen de maatregel in beroep te gaan? Ja, journalisten kunnen beroep aantekenen tegen elke maatregel die tegen hen genomen is als gevolg van een externe klacht. Artikel 30 van het redactiestatuut met inbegrip van de deontologische code voor de journalisten bij de VRT bepaalt dat de klachten en de beslissing van de algemeen hoofdredacteur in beroep worden behandeld door het deontologisch beroepscollege.

Strookt de beslissing van de hoofdredacteur om niet langer toelating te geven voor projecten buiten de VRT wel met het redactiestatuut? De algemeen hoofdredacteur formuleerde op 22 mei zijn beslissing om geen onderzoeksprojecten meer toe te laten los van de nieuwsdienst als volgt: “Als algemeen hoofdredacteur trek ik alvast de volgende conclusie uit deze zaak. Het is voor mij duidelijk dat diepgravende onderzoeksjournalistiek van VRT-journalisten het best gedijt binnen de schoot van de VRT-nieuwsdienst. Alleen dan zijn in alle fasen van het onderzoeksproces de juiste ‘checks and balances’ en omkadering beschikbaar om een project als dit tot een goed einde te brengen. We zullen daarom in de toekomst geen toestemming meer geven voor onderzoeksjournalistieke projecten van VRT-journalisten in opdracht van een derde partij.”

Deze beslissing is niet strijdig met het redactiestatuut met inbegrip van de deontologische code voor de journalisten bij de VRT. Er zijn immers geen specifieke bepalingen over onderzoeksjournalistiek buiten de VRT-nieuwsdienst opgenomen in het redactiestatuut met inbegrip van de deontologische code voor de journalisten bij de VRT. De algemeen hoofdredacteur kon deze beslissing dus nemen omdat het redactiestatuut hem dit niet verbood.

Ik wil u ter informatie meegeven dat het redactiestatuut met inbegrip van de deontologische code voor de journalisten bij de VRT niet voorziet in een verbod tot onderzoeksjournalistiek door een VRT-journalist die in eigen naam en in opdracht van derden wil werken. De journalist moet wel voldoen aan een aantal voorwaarden. Zo moet de journalist een cumul aanvragen en die moet hem worden toegekend. Er is altijd een opportuniteitsbeoordeling. De journalist moet zich verder houden aan de regels die vastgelegd zijn in de deontologische code die hoort bij het redactiestatuut. Die code is van toepassing op alle VRT-journalisten.

Twee artikelen uit de code trekken daarbij in het bijzonder de aandacht. De journalist moet erop toezien dat het vertrouwen van het publiek in de onpartijdigheid en de goede trouw van de VRT-nieuwsdienst en in de professionaliteit van de berichtgeving geenszins wordt ondermijnd. Dat wordt verwoord in artikel 110 van het redactiestatuut met inbegrip van de deontologische code voor de journalisten bij de VRT. De journalist moet ook altijd duidelijk maken dat hij handelt in eigen naam en niet namens de VRT. Dat wordt verwoord in artikel 10.

Om de onpartijdigheid en de goede trouw van de VRT-nieuwsdienst en de professionaliteit van de berichtgeving nog beter te beschermen, heeft de algemeen hoofdredacteur beslist om onderzoeksjournalistieke projecten van VRT-journalisten in opdracht van een derde partij niet meer toe te staan. Voor de VRT-nieuwsdienst blijft onderzoeksjournalistiek heel belangrijk, maar er moet omzichtig mee omgegaan worden. Onderzoeksjournalistiek door VRT-journalisten moet gebeuren onder begeleiding van de VRT-nieuwsdienst en voldoen aan de deontologische regels van VRT Nieuws.

De VRT-nieuwsdienst is niet van plan om nieuwe specifieke bepalingen over onderzoeksjournalistiek in te voeren in het redactiestatuut. De algemeen hoofdredacteur heeft

zich wel voorgenomen om geen cumulaanvragen meer toe te staan voor onderzoeksjournalistieke projecten van VRT-journalisten in opdracht van een derde partij. Onderzoeksjournalistiek door VRT-journalisten moet gebeuren onder begeleiding van de VRT-nieuwsdienst en voldoen aan de deontologische regels van VRT Nieuws.

De beslissing om geen onderzoeksjournalistieke projecten van VRT-journalisten in opdracht van een derde partij meer toe te staan, zal nauw worden opgevolgd door de algemeen hoofdredacteur. Die beslissing werd bekendgemaakt op 22 mei. Daarbij heeft de algemeen hoofdredacteur aangekondigd geen cumulaanvragen meer toe te staan.

De VRT-nieuwsdienst vindt de visies van de Vlaamse Vereniging van Journalisten en de Raad voor de Journalistiek zinvol. Hun bevindingen liggen in het verlengde van de eigen deontologische codes. Het deontologische kader van de VRT-nieuwsdienst is echter, algemeen gesproken, uitgebreider geformuleerd en strenger te noemen.

Er is beslist dat er in de toekomst geen toestemming meer zal worden gegeven voor bijdragen die in het verlengde liggen van binnen de VRT opgebouwde kennis. Blogs en het verspreiden van berichten via Twitter blijven toegelaten indien de journalisten de deontologische regels respecteren.

Een van de belangrijkste functies van de media in een democratische samenleving is de waakhondfunctie ten opzichte van de politieke machthebbers. De media nemen een belangrijke plaats in binnen onze democratie, als vierde macht naast de rechterlijke, wetgevende en uitvoerende macht. Het belang van kwaliteitsvolle onderzoeksjournalistiek binnen een moderne democratie kan niet voldoende benadrukt worden. De VRT heeft daarbij een voorbeeldfunctie. Dat is ook voor mij een heel belangrijk aandachtspunt.

De VRT heeft in de beheersovereenkomst een expliciete opdracht inzake onderzoeksjournalistiek meegekregen. Het gaat om operationele doelstelling 17.3: “Diepgravende reportages en onderzoeksjournalistiek krijgen een structurele plaats binnen VRT Nieuws. VRT Nieuws maakt minstens 10 eigengemaakte televisiereportages per jaar. VRT Nieuws heeft een jaar na inwerkingtreding van deze overeenkomst een plan klaar om onderzoeksjournalistiek aan te moedigen en te implementeren, zodat onderzoeksjournalistiek in meerdere programmaonderdelen aan bod komt.”

De VRT-nieuwsdienst zal zich zoals afgesproken blijven inzetten op onderzoeksjournalistieke projecten. Die projecten kunnen voortaan wel enkel gebeuren binnen de schoot van de VRT-nieuwsdienst en niet meer in opdracht van een derde partij.

Mijnheer Verstrepen, het redactiestatuut van de VRT bepaalt uitdrukkelijk en garandeert effectief een volledige onafhankelijkheid van de redactie ten opzichte van de directie.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Minister, ik heb een beetje een dubbel gevoel bij uw antwoord. Enerzijds ging het over de concrete follow-up van het incident met alle bedenkingen over de onhandige communicatie. Het is vrij snel afgewikkeld. Er dreigen geen sancties. Journalisten functioneren opnieuw weer normaal. Ik zou zeggen dat het incident gesloten is. De les die we daaruit trekken, is dat er duidelijker en verstandiger moet worden gecommuniceerd met de openbare omroep.

Ik doe geen uitspraak over de kwaliteit van het werk van de journalisten. Dat is niet aan mij.

Een andere vraag betreft de mate waarin journalisten van de VRT ook daarbuiten nog opdrachten kunnen uitvoeren van onderzoeksjournalistieke aard. Ik heb een probleem met de gedachte dat dit in de toekomst voor VRT-journalisten onmogelijk zou worden. Er is een vrij strikte deontologische code. Er moest vroeger al een procedure worden doorlopen van cumulaanvraag. Men mocht het vertrouwen van de VRT niet beschamen. Men moest dezelfde deontologische regels volgen als bij ‘in-house work’.

Ik vind het merkwaardig dat dit niet wordt toegepast voor werk buiten de VRT, met dezelfde regels en voorwaarden. Ofwel was 'De keizer van Oostende' niet goed genoeg voor de VRT en beantwoordt het niet aan de voorwaarden van het werk in eigen huis. Dan moest men voor een externe opdracht aan dezelfde regels worden onderworpen. Waarom was het niet goed genoeg voor intern gebruik, maar kon het wel extern worden gebruikt? Ik heb er geen probleem mee dat men dezelfde strenge regels toepast voor werk dat buiten de VRT wordt gedaan. Wanneer men de drive van journalisten om ook buiten de VRT te werken afremt, dan vraag ik me af of men het werk van die mensen nog wel ondersteunt. Het zou kunnen dat iemand een boek wil schrijven over een onderwerp en daar geen radio- of televisiereportage wil over maken. Die persoon kan dan een beurs vragen aan het Fonds Pascal Decroos. Dat is ook gebeurd in het geval van 'De keizer van Oostende'. In dat geval mag het vertrouwen van het huis niet wordt geschonden, moet de deontologische code worden gevolgd, de cumulregeling worden toegepast enzovoort.

Ik ben geneigd te zeggen dat hier niet te beschermend, te betuttelend en te sluitend moet op worden gereageerd. De deontologische regels worden gevolgd, met akkoord van mijn kant. Het kan niet zijn dat je buiten de VRT niet dezelfde kwaliteit levert en niet dezelfde deontologie hanteert.

Wat dan met boeken? Mag je dan geen boeken schrijven, die ook te maken hebben met je werk binnen de VRT? Als Ivan De Vadder een boek publiceert over de regeringsonderhandelingen en daar zijn eigen interpretatie van maakt, is dat dan doodzonde of mag het wel? We hebben het over blogs en tweets gehad, maar wat met boeken? Is het dan belangrijk of die bij Van Halewyck, EPO of bij de VRT zelf worden uitgegeven? Is dat dan het criterium?

Misschien moeten we daar toch niet te strak en te betuttelend mee omgaan, des te meer omdat ik me ook gesterkt voel door de VVJ, die er zelf voor pleit het werk van journalisten niet te sterk te beperken en in te krimpen. De waakhondfunctie van de onderzoeksjournalistiek geldt binnen, maar ook buiten de VRT. Misschien is dit geen wijze beslissing, die de inzet en motivatie van een aantal journalisten zal ondermijnen.

Minister, ik zou graag uw persoonlijke mening als minister horen over de vraag of het zinvol is of niet om journalisten van de VRT alleen onderzoeksjournalistieke opdrachten te laten uitvoeren binnen het huis en niet meer erbuiten. Ik heb me geïnformeerd bij de VRT: dit is de houding van de hoofdredacteur. Hoe kijkt u daar zelf tegenaan?

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Minister, ik kan uw antwoord voor een groot deel volgen, hoe het is opgebouwd door de VRT, met argumenten enzovoort. Dat is allemaal oké. Ik volg ook het advies van de deontologische adviesraad dat er onvolkomenheden stonden in deze zaak en dat het functioneren van deze journalisten niet in het gedrang kan komen.

Op mijn vraag of dit verenigbaar is met het redactiestatuut antwoordt u ja, maar ook nee. Ik zal u uitleggen waarom. Het redactiestatuut zegt dat cumuls toegelaten zijn. Maar u zegt dat cumuls voor onderzoeksjournalistiek niet toegelaten zijn, want die worden onmiddellijk geweigerd. Zal het redactiestatuut, dat nog maar een maand oud is, op dat punt worden gewijzigd?

Minister, u zegt dat journalisten een cumulaanvraag moeten indienen en dan mogen schrijven. Als dat wordt geweigerd en ze schrijven een boek, is dat dan een grond voor ontslag? Er zijn veel voorbeelden van journalisten die in het verleden over de Balkan, Rusland en allerlei onderwerpen boeken hebben geschreven. Toen was er geen vuiltje aan de lucht. Ineens gaat het over een belangrijk figuur in de politiek en dan komen er regels. Dat kan ik allemaal aannemen, maar de bijdrage aan het maatschappelijke debat is toch de essentie van journalistiek. U zegt dat dat mag, maar niet voor onderzoeksjournalistiek. De vraag is: wat is onderzoeksjournalistiek? Als je een boek schrijft over bijvoorbeeld Kosovo, wie bepaalt of dat onderzoeksjournalistiek is? Als je dat beperkt, beperk je de journalistieke vrijheid van heel wat mensen. Dat geldt enkel voor VRT-journalisten, want in de privésector

is dat allemaal geen probleem. Ik heb er moeite mee dat de VRT bepaalt wat je wel en niet mag schrijven.

Er is ook line extensions. De VRT werkt aan het uitgeven van boeken, zoekt de beste uitgever voor journalisten, en de beste formule om een boek uit te geven. Gaat u hen de opdracht geven om het criterium van onderzoeksjournalistiek toe te passen? Eigenlijk komt het hierop neer: we gaan ons niet wagen aan delicate boeken. Als je de Europese besluitvorming, de Griekse crisis, de betrokkenheid van een Europees politicus, Herman Van Rompuy, of Karel De Gucht wilt onderzoeken, gaat er een knipperlicht aan: “we gaan daar toch niet aan beginnen, want dat is delicaat.” Daar zou ik graag een antwoord op willen, minister. Is die beslissing verenigbaar met het redactiestatuut? Het redactiestatuut zegt dat je dingen mag doen, dat je een cumulaanvraag mag indienen, maar je moet twee zaken voor ogen houden: onafhankelijk zijn en onpartijdig zijn. U zegt dat dat niet gaat, dat je cumulaanvraag zal worden gewijzigd, dus moet dat artikel worden gewijzigd.

Over de blogs en tweets zegt u dat de regels van journalistieke deontologie moeten worden toegepast. Eigenlijk zegt u dat blogs en tweets over persoonlijke appreciatie niet kunnen.

Minister Ingrid Lieten: Dat heb ik niet gezegd.

De heer Veli Yüksel: Dat hebt u zopas gezegd.

Minister Ingrid Lieten: Ik heb gezegd: daar moet de deontologische code op van toepassing zijn.

De heer Veli Yüksel: Wel, deontologische regels moeten worden toegepast.

Minister Ingrid Lieten: Hoe u dat vertaalt, is iets anders.

De heer Veli Yüksel: Als ik doordenk, dat zeg ik: persoonlijke appreciatie van een journalist over een item of een uitspraak kunnen dan niet. Een journalist moet onpartijdig zijn, onafhankelijk zijn en mag zijn eigen voorkeur niet laten blijken in een reportage. In een journaalitem mag hij niet zeggen dat hij iets goed vindt of slecht vindt. Graag zou ik daar een antwoord op willen, minister.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

De heer Bart Tommelein: Minister, ik heb aandachtig geluisterd. Af en toe heb ik gemengde gevoelens. We moeten één zaak zeer duidelijk voor ogen zien. Of men dat nu graag heeft of niet, de VRT heeft als openbare omroep een vrij dominante positie als het gaat over het brengen van nieuws en informatie naar de bevolking – en ik druk me zacht uit. Ze is de marktleider in politieke berichtgeving, dat is zo. In onze samenleving begint de dag op politiek vlak meestal met ‘De Ochtend’ op de VRT, en er is ook nog een stukje ‘Peeters & Pichal’ bij, maar dat is bijna gedaan. Ik ben communicatiewetenschapper, ik ben ook woordvoerder geweest van een minister-president. Het wordt allemaal maar ingewikkelder om te volgen, maar het nieuws wordt voor een groot stuk mee bepaald door de openbare omroep.

Ik vind persoonlijk dat als journalisten van de openbare omroep die dat nieuws moeten brengen en die een belangrijke speler zijn in het geheel – de media zijn spelers in de politieke wereld – de beslissing nemen om onderzoeksjournalistiek te beginnen tegen een van de belangrijkste politieke spelers van dat moment, ze dan weten dat ze in conflict kunnen komen. Als het ijzersterke onderzoeksjournalistiek is waar geen speld tussen te krijgen is, dan is er pas een probleem. Het probleem is in deze situatie dat dat helemaal niet het geval was. Dan krijg je natuurlijk de problematiek van een openbare omroep die op een gegeven moment ziet dat zijn eigen journalisten in conflict komen met de mensen waar ze dagelijks bij wijze van spreken mee moeten werken – ik zeg niet samenwerken –, dan krijg je natuurlijk die conflictsituatie.

Ik vind het te verregaand om te zeggen dat elke cumulaanvraag geweigerd zal worden. Er kunnen volgens mij onderwerpen zijn, ook in de onderzoeksjournalistiek, waarvan de VRT

kan zeggen dat er in dat geval waarschijnlijk geen ‘conflict of interest’ zal zijn. Als men dergelijke zaken toelaat, namelijk dat VRT-journalisten boeken schrijven over een politicus in functie, dan weet je dat dat tot conflicten leidt. Als dergelijke zaken worden gedaan, dan moet dit onder de verantwoordelijkheid van de VRT vallen. In de praktijk zie je het toch zo gebeuren. Die twee journalisten van de VRT melden zich bij mensen – als ze zich al melden bij mensen –, want er zijn ook mensen die iets te vertellen hebben waar ze zelfs niets aan vragen. Dan spreken ze van ijzersterke onderzoeksjournalistiek. Het gaat niet alleen over mij, er zijn nog andere mensen aan wie niets is gevraagd en die informatie hadden. Maar goed, blijkbaar moest men maar een bepaald soort informatie hebben. Dan krijg je natuurlijk een situatie waarbij mensen denken: aha, dat zijn hier journalisten van de VRT.

Voor mij is het duidelijk. Ofwel doe je het binnen het kader van de VRT, en dan weet je ook dat je tijdelijk op non-actief kunt worden geplaatst, ofwel maak je heel duidelijk dat het niets te maken heeft met de VRT. Dat was heel flou in heel het verhaal. Ofwel zegt de VRT heel duidelijk dat ze nog onderzoeksjournalistiek doet naar zulke dingen, maar dan binnen haar verantwoordelijkheid en voor programma’s van de VRT. Op het moment dat het naar derden gaat en het gaat over delicate, gevoelige onderwerpen waarmee je weet dat je in conflict komt met je verdere verantwoordelijkheid als journalist bij de VRT, dan is dat niet gepast.

Ik vind dat er een zelfregulering had moeten zijn. Ik stel me de vraag of die journalisten er zelf niet even bij hebben nagedacht dat ze zich op glad ijs begaven. Ik heb de indruk dat ze dat achteraf wel hebben beseft, maar dat ze hebben gedacht dat het allemaal wel niet zo’n vaart zou lopen. Achteraf werden ze geconfronteerd met de situatie waarbij ze zelf in het oog van de storm zaten. Men vergeet te vaak dat het over een openbare omroep gaat. Dit is niet zomaar een journalist. De openbare omroep heeft een strikte neutraliteit en is marktleider in politieke berichtgeving. Dat moet men altijd voor ogen houden.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Voorzitter, excuus, ik ben nog een beetje aan het bekomen van de uiteenzetting van de heer Tommelein die toch een zeer aparte visie heeft op persvrijheid als ik hem hoor zeggen dat er conflicten van komen als bepaalde journalisten zeer kritisch zijn over de mensen waar ze dagelijks mee werken – hij heeft net niet ‘samenwerken’ gezegd. Ik heb er mijn bedenkingen bij – maar misschien is het de facto wel zo – dat een journalist de inhoud van de boodschap die hij in de krant schrijft of die hij op tv brengt, laat afhangen van het feit in hoeverre hij nog denkt informatie te zullen krijgen van toppolitici, als hij enigszins kritisch is. Ik vind dat een beetje een eigenaardige redenering, maar de heer Tommelein heeft zich gelukkig gecorrigeerd. We weten nu waar het schoentje wringt: ze zijn niet bij hem langsgeslagen om hem te interviewen. Ik denk dat dat meer het probleem is.

Wat de inhoud betreft: mijn grootmoeder zaliger had bij haar thuis in de keuken een bordje hangen: ‘Hier vloekt men niet, God ziet u’. Nu zijn die bordjes bij de VRT vervangen door: ‘Journalisten, let op, Luc Rademakers ziet u’. Daar komt het eigenlijk op neer. Onderzoeksjournalistiek bij de VRT is nog enkel maar mogelijk onder het alziend oog van de hoofdredactie van de VRT. Ik vind dat een eigenaardige regel en ik treed collega Yüksel bij. We beschikken in dit land over heel wat intelligente en interessante journalisten die ons heel wat zouden kunnen bijbrengen door eens een boek te schrijven en ook eens uit dat VRT-carcen te stappen.

Dat moet mogelijk zijn. Dit is een beknotting van de onderzoeksjournalistiek bij de VRT. Ik betreur dat. Er wordt hier verwezen naar de boeken van Ivan De Vadder of van Linda De Win. Zij bracht onlangs haar boek over de ‘krokodillen’ uit, onder meer De Croo en Eyskens. Zo boeiend en interessant was dat werk niet. Als het braaf genoeg is, mag het wel. Als het wat kritischer is, mag het blijkbaar niet.

Minister, er is nog een punt dat mij na aan het hart ligt als het gaat over objectiviteit. Er is een verschil tussen kritisch zijn en objectief zijn. Men mag kritisch zijn als men objectief blijft.

Dat is volgens mij in het boek van de betrokkenen ook zo geweest. Ik weet dat de twee journalisten heel wat stellingen, die werden tegengesproken door het hoofdpersonage van het boek, opnieuw hebben ontkend.

Minister, ik heb u enkele schriftelijke vragen gesteld over Twitter. U weet dat de journalisten de iure de deontologie moeten volgen, maar de facto doen ze dat niet. We zien elke dag op Twitter journalisten zelfs in discussie treden met politici. Ik denk niet dat dit een taak is van de journalist.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

De heer Bart Tommelein: Voorzitter, de heer Wienen citeert mij verkeerd. Hij zegt dat de VRT-journalisten niet kritisch mogen zijn ten aanzien van politici. Dat heb ik niet gezegd. Ik heb gezegd dat ze, als ze in zo'n rol kritisch zijn, dat moeten doen onder hun statuut van VRT-journalist en onder de verantwoordelijkheid van hun werkgever. Daar gaat het over. *(Opmerkingen van de heer Wim Wienen)*

U verdraait de feiten. *(Opmerkingen van de heer Wim Wienen)*

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Voorzitter, even de puntjes op de i. Minister, u volgt de redenering van de heer Rademakers: als een VRT-journalist zijn werk met een project van onderzoeksjournalistiek cumuleert, volgt er een 'njet'. Is dat ook uw standpunt?

Minister Ingrid Lieten: Ik zal dadelijk antwoorden.

De heer Jurgen Verstrepen: Praten we over VRT-journalisten in loondienst of over journalisten die werken voor de VRT-nieuwsdienst? Praten we over journalisten die werken voor programma's die onder de nieuwsdienst ressorteren, zoals Koppen? Voor Koppen werken freelancers. Freelancers zijn journalisten die zowel voor de VRT en voor wie dan ook werken, als aan onderzoeksjournalistiek doen.

Minister, als u de redenering van de heer Rademakers volgt, dan is dat duidelijk voor de journalisten die in vast dienstverband zijn bij de VRT. Maar het grote deel van de journalisten die ook voor de nieuwsdienst kunnen werken, hebben geen journalistenkaart. Niet iedereen is verplicht een journalistenkaart te hebben. Die kaart is eigenlijk enkel nodig voor accrediteringen. Veel journalisten hebben hun kaart terug ingeleverd, zelfs hoofdredacteurs. Wat doe je met die mensen? Als zij niet mogen cumuleren, sluit je dat circuit volledig uit als potentiële kracht voor de openbare omroep. Maar het is ook een broodroof voor die journalisten omdat ze heel veel opdrachten niet meer kunnen aanvaarden. Ik vind dat allemaal onduidelijk. Over welk journalistenstatuut gaat het hier? Al wie vast in dienst is, mag niet. Alle anderen wel, zolang ze de VRT-deontologie respecteren.

De heer Philippe De Coene: Minister, ik wil mij niet moeien in de polemiek. Maar vindt u het kunnen dat een journalist van de openbare omroep herhaaldelijk het ontslag eist van een politicus, in dit geval van een minister?

Minister Ingrid Lieten: Mijnheer Tommelein, u zegt dat de VRT een belangrijke voorbeeldfunctie te vervullen heeft. Ze is marktleider en moet heel strikt de neutraliteit in acht nemen. Ik ben het daar volledig mee eens. De VRT-nieuwsredactie heeft bovendien een eigen deontologische code uitgewerkt die verder gaat dan de code van de Raad voor Journalistiek. Die code geeft veel gedetailleerder richtlijnen aan journalisten om alle mogelijke opportuniteitsbeoordelingen te maken in de voorbereiding en uitvoering van hun werk. Het is ook zo dat de VRT-nieuwsdienst, naast de Raad voor Journalistiek, in eigen huis een deontologische adviesraad heeft geïnstalleerd en instrumenten en organen heeft geïnstrueerd, juist om die strikte deontologische benadering te kunnen hardmaken.

In die zin begrijp ik goed dat de journalisten die voltijds voor de VRT werken – en ik weet niet of er freelancejournalisten voor de VRT werken, maar ik zal het vragen – onder de

deontologische code vallen. Daar kan geen discussie over zijn. Een journalist die iets wil doen buiten de werkuren – of hij nu werkt voor de VRT, een dagblad of voor vtm –, moet natuurlijk de regels volgen die zijn werkgever daarvoor heeft gesteld. Bij de VRT is het zo dat als je een cumul wil uitvoeren, je toestemming moet vragen aan de hoofdredacteur. De hoofdredacteur kan advies vragen aan zijn collega's, aan het college van hoofdredacteurs, aan de deontologische raad. Er zijn verschillende cumulvragen mogelijk. Ik denk dat de hoofdredacteur heeft gezegd dat een journalist die een onderzoeksproject wil doen buiten de werkuren, onder de deontologische code valt als je de regels van het redactiestatuut wilt volgen. Dat staat in het redactiestatuut om de geloofwaardigheid te kunnen bewaren.

We hebben gemerkt dat er in dit specifieke geval een grijze zone ontstaat. Als een journalist werkt voor een uitgever, wie is er dan redactioneel verantwoordelijk? De uitgever zei dat het voor hem een goed boek was en dat hij achter de journalisten stond. De deontologische commissie en het college van redacteurs zeiden dat ze vragen bij het boek hadden en dat de checks and balances voor hen niet voldoende waren. Die grijze zone was er nu. De hoofdredacteur wil die grijze zone in de toekomst vermijden. Enerzijds is het een privéopdracht van derden buiten de werkuren, maar anderzijds moet de journalist toch de deontologische code volgen. Er ontstaat een dubbelzinnige situatie waardoor de hoofdredacteur beslist heeft om geen cumulaanvragen meer toe te kennen.

Betekent dit dat er geen onderzoeksjournalistiek meer kan gebeuren? Integendeel. Ik denk net dat het de beslissing van de VRT is om mogelijk te maken dat er meer onderzoeksjournalistiek kan gebeuren binnen de werkuren en binnen de muren van de VRT zelf, maar dan met een duidelijk referentiekader, met een duidelijke deontologische code en duidelijkheid over wie de redactionele eindverantwoordelijkheid draagt. Ik vind het een duidelijke beslissing en ik denk ook dat het nodig is. Een ambtenaar kan ook niet zomaar eender wat doen buiten zijn werkuren. Als je diskjockey wil spelen na je werkuren, dan moet je ook een cumulaanvraag indienen en de beoordelaar zal nagaan of het past binnen de waardigheid van het beroep en van de functie die de aanvrager heeft. Ik vind het dus logisch dat de hoofdredacteur zegt dat er een grijze zone is die niet goed is voor de betrokken journalisten.

Moet het redactiestatuut worden aangepast? Ik denk het niet. Je moet niet altijd alles in regeltjes willen gieten. In het redactiestatuut staat de mogelijkheid om een cumulaanvraag in te dienen. Het is altijd de hoofdredacteur die beslist of een cumulaanvraag kan of niet. De hoofdredacteur heeft nu beslist om geen cumulaanvragen voor die specifieke categorie meer toe te staan en meer ruimte binnen de VRT te zoeken voor onderzoeksjournalistiek. Ik vind niet dat dat meteen moet worden verankerd in het redactiestatuut. De mensen van de VRT hebben voldoende maturiteit om het redactiestatuut toe te passen en af te toetsen.

Staat dit in de weg dat in de toekomst journalisten bijvoorbeeld binnen de VRT een boek schrijven over iemand? Integendeel, maar dat zal dan altijd gebeuren binnen het kader van de VRT. *(Opmerkingen van de heer Wim Wienen)*

Dat is nu ook zo. Veel boeken van journalisten zijn geschreven binnen het kader van de VRT. De VRT neemt dan ook de redactionele verantwoordelijkheid op, wat logisch en transparant is. Het heeft volgens mij niets te maken met minder onderzoeksjournalistiek. Integendeel, het heeft te maken met een duidelijk kader. Het heeft ook niets te maken met moeilijke of gevoelige onderwerpen. VRT-journalisten snijden in hun programma's iedere dag moeilijke en delicate onderwerpen aan.

Het is nu eenmaal het wezen van duidings- en nieuwsuitzendingen dat men voldoende tijd wijdt aan de actualiteit van de dag. Niemand van ons zal beweren dat VRT-journalisten moeilijke onderwerpen uit de weg gaan, integendeel.

Het heeft dus niets te maken met de keuze van de onderwerpen. Het heeft er wel mee te maken binnen welk kader dat kan. Met dit boek hebben we duidelijk gezien dat er een grijze zone was die de positie van de auteurs bemoeilijkt – want zij vallen dan tussen wal en schip –, en ook de

positie van de hoofdredacteur en de uitgever. Zo ervaar ik de duiding die de hoofdredacteur daaraan heeft gegeven. Ik sta daarachter. De naleving van de deontologische code bij de VRT is het hoogste goed. Het VRT-redactiestatuut, de deontologische code, de adviesraad, moeten in volle onafhankelijkheid hun job kunnen doen. Iedereen moet weten in welk kader hij moet werken, zodat er geen grijze zone is. Dat is mijn persoonlijke mening. Ik hoop dat dat er niet toe leidt dat er minder onderzoeksjournalistiek is. Integendeel, ik hoop dat er meer onderzoeksjournalistiek is. Ik begrijp wel goed dat de VRT dat enkel binnen haar kader wil. De VRT-leidinggevendenden zullen daar dan ook iedere keer de verantwoordelijkheid voor dragen.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Minister, het is een interpretatie. Er is een boek gemaakt dat niet beantwoordt aan de kwaliteitsnormen – ik zal het breed interpreteren – en aan de regels van de deontologische code van de VRT zelf. Daarom wordt er door de hoofdredacteur een verbod ingesteld om journalistieke onderzoeksprojecten – dat is de afbakening, denk ik – te doen in cumul. Zo heb ik het begrepen. Zou het dan niet beter zijn om de grijze zone beter te definiëren in plaats van alle extern werk te verbieden? *(Opmerkingen van minister Ingrid Lieten)*

Stel nu dat een journalist een boek wil schrijven over een bepaald specifiek onderwerp dat hem interesseert. Hij gaat een tijdje weg bij de VRT en vraagt een beurs aan bij het Fonds Pascal Decroos. Als dat een onderzoeksproject is, mag hij dat dus niet meer doen? Hij mag het wel doen binnen de VRT, voor zover de hoofdredactie daarmee instemt. Dat is natuurlijk het wezen van een interne organisatie. Minister, ik begrijp dat u problemen wilt voorkomen, maar ik weet niet of dit een goede remedie is. In het geval van ‘De keizer van Oostende’ had men ook kunnen zeggen, als men het redactiestatuut en de deontologische code samen leest: “Kijk, heren journalisten, dat beantwoordt niet aan de kwaliteitsnormen die wij in huis willen hanteren. Als je een cumulaanvraag indient, moet je ervoor zorgen dat je aan bepaalde kwaliteitsnormen voldoet.” Dat zou ik begrijpen. Maar omdat één werk niet aan die kwaliteitsnormen voldoet, wordt dit soort werk buiten het huis volledig onmogelijk gemaakt. Dat is jammer.

Minister Ingrid Lieten: Wat u nu aanhaalt, is ook exact gebeurd. De journalisten hadden een voorstel ingediend om een Panorama-reportage te maken over dat onderwerp. Ze hadden a priori toestemming. Ze hebben daaraan gewerkt en zijn met hun materiaal naar de redactieraad gegaan. Die heeft toen geoordeeld dat het onvoldoende was en dat het niet beantwoordde aan hun normen. Ze mochten niet verder werken aan die reportage. Toen hebben ze besloten daar dan een boek over te schrijven. Zij zijn daaraan begonnen. Op het einde van het verhaal gaat de deontologische raad dan na of men de redactieregels volgt. Dan kom je nog meer in een grijze zone. Voor de uitgever was het goed. De deontologische adviesraad heeft twee keer duidelijk gesteld dat hij het niet goed vond en dat er veel meer ‘checks and balances’ moesten zijn. Met wat u voorstelt, stuurt u de mensen nog meer het bos in, want dan komen ze pas op het einde in de problemen. Het lijkt mij veel duidelijker en beter om in het begin te zeggen in welk kader men zou kunnen werken. Dat is mijn pragmatische benadering.

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Minister, kunt u uw antwoord over tweets en blogs nog eens herhalen?

De toekomst zal uitwijzen of er bij de VRT inderdaad meer onderzoeksopdrachten en journalistieke opdrachten in boekvorm zullen verschijnen. Ik blijf zitten met die kanttekeningen. Minder journalisten zullen geneigd zijn om aan dit soort projecten te beginnen.

Minister Ingrid Lieten: De bijdragen die in het verlengde liggen van binnen de VRT opgebouwde kennis, zoals blogs en berichten verspreiden via Twitter, blijven toegelaten indien de journalisten de deontologische regels respecteren. *(Opmerkingen van de heer Veli Yüksel)*

Mijnheer Yüksel, ik weet ook dat tweets en blogs in volle ontwikkeling zijn. Ik begrijp dat de VRT moet bekijken hoe ze de vrijheid van meningsuiting, de taak van de journalist en de deontologische code kan verzoenen. Ik zal hun vragen om daar voldoende aandacht aan te besteden. Ik heb er begrip voor dat daar een grijze zone is. *(Opmerkingen van de heer Bart Caron)*

Het gaat niet over u.

Ik zal de VRT vragen om met zorg de interne regels te verduidelijken.

De heer Veli Yüksel: Als een journalist bijvoorbeeld over een voorzitter van partij X zegt: “Nu begrijp ik waarom zo veel of zo weinig mensen voor die partij stemmen”, strookt dat niet met de deontologie. Een journalist moet onpartijdig zijn. Die kan dat ook niet zeggen in een verslag of op antenne, maar hij zegt het wel in een tweet. De VRT-journalisten moeten ook daar de deontologie toepassen. Dan kunnen ze enkel consumentenmededelingen doen, niet meer.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Johan Verstreken tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesterings, Media en Armoedebestrijding, over het opbellen van bekende Vlamingen tijdens rechtstreekse radio-uitzendingen van de VRT - 1997 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: Minister, toen ik nog bij de media werkte, heb ik zelf verschillende televisiefratsen uitgehaald en verborgencamerafilmpjes voor televisie gemaakt. Dat gebeurde altijd met respect voor de mensen die in het ootje werden genomen. Indien die mensen niet wensten dat het werd uitgezonden, dan gebeurde dat ook niet, noch op radio noch op televisie. De mensen werden nooit te kakken gezet. Ik heb de indruk dat men nu overheelt naar de andere kant.

Tijdens een radioprogramma op Studio Brussel worden bekende en minder bekende mensen opgebeld om daar grappen en grollen mee uit te halen. Op zich is daar niets verkeerd mee. De slachtoffers worden vooraf niet opgebeld of gebriefd en weten dus niet dat ze live op antenne zijn. Dat was tenminste wat ik dacht en wat ook de mensen in kwestie en de luisteraars dachten.

Een beetje research heeft me geleerd dat de meeste voorvallen toch vooraf zijn opgenomen en dus niet live op antenne gaan, wat men de luisteraars van Studio Brussel wel wil doen geloven.

Een aanleiding is onder meer wat er is gebeurd met VRT-acteur Jelle Cleymans. Eind mei werd hij nogal belachelijk gemaakt omdat hij niet apprecieerde dat hij vooraf niet op de hoogte was gebracht dat het om een liveuitzending ging. De VRT-acteur werd daarop door de VRT-presentator een non-figuur genoemd die “zo hard probeert serieus genomen te worden en als een volwassene gezien te worden, helaas, helaas, helaas.”

De toon waarop dit werd gezegd door de presentator in kwestie was niet vriendelijk. Het getuigde ook van weinig respect tegenover talentvolle mensen. Ik zie niet meteen de meerwaarde van dit soort grappen.

Ook in het verleden werden al verschillende artiesten belachelijk gemaakt, onder andere door die presentator maar ook door andere presentatoren, zowel in radio- als in televisieprogramma's. Ik heb het dan over de openbare omroep, want dergelijke zaken heb ik bij de commerciële zenders nog nooit meegemaakt, noch op televisie, noch op de radio. Daar worden ook grappen en grollen uitgehaald, maar dan op een menselijke en respectvolle

manier. Mensen belachelijk maken is het gemakkelijkste wat humoristen kunnen doen zoals stand-upcomedians, maar dat is dan hun eigen keuze. De manier waarop dat hier is gebeurd, is echter verre van netjes.

Verkeerdelijk werden bekende Vlamingen en artiesten telefonisch met elkaar verbonden en zo opzettelijk in vervelende situaties gebracht. Men krijgt dan kwetsende en beledigende opmerkingen te horen. Ik heb ook weet van een secretaresse van een politicus die live op de radio zat – het ging in dat geval niet over Studio Brussel maar over een andere radiozender – zonder dat ze het wist. Tijdens een televisieuitzending gaf een presentator tijdens een opdracht in een spel kwetsende commentaar op een anders geaarde Vlaming, in de stijl van: “Zie hem lopen als een strandjanet.” Dat is niet een keer maar verschillende keren gebeurd. Men mag grappig zijn, maar men moet ook weten hoe die grappen en grollen naar voren te brengen.

Het gaat hier niet alleen over bekende Vlamingen die belachelijk worden gemaakt, maar ook over Jan met de pet en die moeten we zeker beschermen. Bekende Vlamingen moeten tegen een stootje kunnen, vind ikzelf.

De VRT bereikt met zijn radiozender en vooral met Studio Brussel heel wat jongeren. Mijn vraag is of dit de boodschap is die ze aan hun luisteraars willen geven. ‘Fair en met respect’ is nochtans een van de zeven thema’s van het programmacharter van de VRT.

Twee weken geleden las ik in een krant: “Vlaams Parlement buigt zich over telefoonfrats van Studio Brussel.” Het gaat hier eigenlijk over Gunter D, een radioshow op Studio Brussel. Verder stond er: “Naar aanleiding van een vraag die gesteld zal worden in het Vlaams Parlement werd Verstreken zelf in het ootje genomen. Gunter D belde hem op, Verstreken was niet onder de indruk en haakte in.”

Om te beginnen was ik niet op de hoogte van het feit dat ik op antenne was. Ik werd opgebeld. Het was een geheim nummer dat ik niet kon lezen. Er volgen een tirade van scheldpartijen door stemmen van bekende Vlamingen. Ik herkende een aantal stemmen uit Thuis die achter elkaar waren gemonteerd. Ik kan niet meer herhalen wat het precies was, maar het kwam erop neer dat ik een onnozelaar was en een klootz... – u weet wel. Die montage was heel professioneel. Ik veronderstel dat het dus uit het huis moet komen.

Ik was niet onder de indruk. Ik wist ook niet dat het op antenne was, maar ik had ook niet de kans om erop te reageren, want men maakte zich niet bekend. Ik wist dus ook niet wie het was. Achteraf heb ik vernomen dat het op antenne kwam, en in de kranten heb ik moeten lezen dat Verstreken niet onder de indruk was en inhaakte.

Wat de VRT vertelt, zijn natuurlijk leugens, aan de journalisten en aan de luisteraar. Daarenboven vind ik het niet netjes dat ze zich niet durven bekendmaken. Ik had nog correct kunnen reageren, maar dat is totaal niet gebeurd. Dat heeft wat pers gehaald, hoewel het mijn bedoeling niet was. Ik heb zelf niet gecommuniceerd met journalisten over wat de afgelopen weken in de kranten is verschenen. Alleen een persoon van De Standaard heeft me opgebeld. Ik heb gezegd dat ik op het antwoord van de minister wacht en dat we dan kunnen communiceren, maar dat ik daar nu geen commentaar op geef.

Ik heb wel wat reacties gekregen van andere bekende Vlamingen. Ze zeiden dat ze blij waren dat ik daar eventjes de puntjes op de i wilde zetten. Het ging over een heel bekende regisseur-filmmaker, die niet weet dat hij op antenne is, die denkt dat hij een rechtsreeks gesprek aangaat met iemand, maar off the record. De regisseur-filmmaker, die fondsen krijgt van het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF), geeft dan een negatieve commentaar op een andere bekende film, die op dat moment in de bioscoop speelt. Dan mag men de persoon in kwestie wel zeggen: dit is op antenne. Dit is informeel spreken met elkaar, tenzij het past in onderzoeksjournalistiek, zoals we in de vorige vraag hoorden.

De naam van Margriet Hermans mag ik wel laten vallen, want ze heeft me eergisteren haar verhaal gedaan. Ze werd zonder dat ze het zelf wist, verbonden met Koen Crucke, en plots ook met Jos Ghysen in het kader van de heisa en het tumult. Dat zijn telefoongesprekken die worden verbonden met andere telefoongesprekken. De manier waarop die telefoonverbindingen tot stand komen, de manier waarop mensen met elkaar worden verbonden, zeker als ze niet weten dat het op de radio komt, is een inbreuk op de privacy en op de telefoonwetgeving. De personen in kwestie kunnen een klacht indienen wegens laster en eerroof, wegens verkeerd verbonden zijn en wegens het niet correct gebruiken van communicatielijnen. Ik denk dat hier wettelijke inbreuken zijn gebeurd. Ik hoop dat dit in de toekomst niet meer gebeurt.

Misschien gebeurt dit in het kader van grensverleggende radio – dit zeg ik ironisch. Ik heb geen problemen met grensverleggend zijn en ‘freedom of speech’, maar het moet op een correcte manier gebeuren. Daarenboven moet het ook op een faire manier gebeuren. Deze namiddag zijn er, toevallig in deze zelfde commissie, jongeren van het Jongerenpact 2020 gekomen. In het kader van verdraagzaamheid lees ik daar: tegen 2020 is in elk levensdomein, bijvoorbeeld school, vrije tijd, werk en media – dus ook radio en televisie –, een diversiteit van jongeren aanwezig, waar ze actief kunnen ontmoeten om tot een respectvolle en verdraagzame samenleving te komen, waarin geen plaats is voor pesten en uitsluiting. Wat hier gebeurt, is net het tegenovergestelde. Dit wil ik toch even zeggen.

Men spreekt over een betere, warme samenleving, positiviteit, respect, meerwaarde, maar wat hier gebeurt, gaat in de richting van pesten en de verzuring van de maatschappij, wat niet tot de opdracht hoort van de VRT. Ik hoop dat er conclusies worden getrokken. Minister, ik zou graag uw visie kennen, misschien ook die van de raad van bestuur of van de directie, en van de VRT-productieleiding over dit soort situaties.

Onze voormalige collega Margriet Hermans vertelde me dat ze, naar aanleiding van wat haar is overkomen, de directie en de leiding van Studio Brussel heeft gecontacteerd. Men zei dat men er niet van op de hoogte was dat die zaken gebeurden, wat mij verbaast. Ik zou stomverbaasd zijn dat men daar niet van op de hoogte is.

Minister, zijn het zagezegd verkeerdelijk telefonisch met elkaar verbonden zijn en andere situaties geen inbreuk op de privacy? Wat kan en wat kan niet? Waar ligt de grens? Past deze werkwijze binnen het programmacharter van de VRT? Indien niet, worden er eventueel maatregelen genomen? Wat niet wil zeggen dat telefoonfratsen niet meer zouden mogen in de toekomst.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Mijnheer Verstreken, ik ben het met u eens dat het niet kan, ook niet in humoristische programma's, dat men kwetsende of beledigende taal spreekt. U hebt er terecht op gewezen dat respect, fairplay en fairness belangrijke waarden zijn die de VRT ook in het vaandel draagt. Ik heb ook de stellige indruk dat men in dit programma over de schreef is gegaan.

Ik heb de VRT gevraagd hoe zij er tegenaan kijken, en ze hebben me de volgende informatie gegeven. Studio Brussel zendt op vrijdagavond een satirisch programma, Gunther D, uit. De context van het programma wordt consequent bewaakt en is helemaal ‘over the top’ op verschillende vlakken: zowel de harde en foute muziek, als de vormgeving en de sfeerschepping past volledig binnen deze satirische context van overdrijving en ‘over the top’ zijn.

Binnen deze context moet zelfrelativering centraal staan. Daarvoor worden practical jokes uitgehaald met iedereen, met eigen collega's, met bekende en met minder bekende Vlamingen. En de presentator moet vooral ook met zichzelf lachen. Dat is de opzet of de context van het programma.

Er worden ook grappen gemaakt die niet door iedereen als een goede grap worden ervaren. Dat is op zich geen probleem, dat is vaak zo met humor. Maar de VRT zegt dat het programma en de presentator niet de bedoeling hebben grappen te maken die betrekking

hebben op de privésfeer van een bekende persoon of waarbij gelachen wordt met ziektes van personen. Ook is discriminatie niet toegestaan. De programma's van de VRT mogen niet aanzetten tot discriminatie of racisme en ook derden niet laten aanzetten tot discriminatie of racisme. Tot zover het algemene kader, ook van het programma.

Nu de telefoongrap met Jelle Cleymans zelf. De presentator van het programma belde op vrijdagmiddag 25 mei 2012 Jelle Cleymans op voor een vooropname voor het programma Gunther D. Tijdens het telefoongesprek vraagt de heer Cleymans of hij al in de uitzending is. De presentator bevestigt dat omdat hij de bedoeling heeft het fragment ook zo uit te zenden. Het gesprek wordt afgerond.

Daarna belt de heer Cleymans naar de redactie, waar volgens de VRT een misverstand ontstaat. In dat gesprek blijkt dat de heer Cleymans ervan uit is gegaan dat hij live op antenne te horen was geweest. Dat wordt niet meteen rechtgezet door de redactiemedewerker. De redactiemedewerker vraagt dan ook niet of het fragment dat men opgenomen had maar nog niet live uitgezonden had, mag worden uitgezonden. De heer Cleymans geeft wel aan dat hij nooit meer gebeld wil worden voor dit programma. Het fragment wordt 's avonds wel degelijk uitgezonden in het programma Gunther D.

De VRT heeft, zoals bekend, een programmacharter en een programmacharterraad. Deze raad heeft het voorval besproken en hield in zijn standpuntbepaling rekening met volgende elementen. Wat betreft de kenmerken en de context van het programma, is het programma een stuk 'over the top' qua humor. De luisteraars van het programma zijn zich hier doorgaans ook van bewust. Men heeft ook gekeken naar de feiten van de telefoongrap en het principe dat bijtende humor in de VRT-programma's moet kunnen. Zo bepaalt het programmacharter: "We brengen innovatieve en relevante content op alle domeinen, inclusief genres die kunnen choqueren of irriteren zoals harde humor en satire."

De algemene visie dat de VRT fair en transparant wil handelen, is ook een overweging die men in acht heeft genomen. Dat betekent hier onder andere dat voor entertainment-programma's expliciet toestemming voor uitzending moet worden gevraagd aan de betrokken persoon. In het programmacharter staat ook: "Wanneer ze tijdens de opnames toch hun deelname wensen stop te zetten of vragen om hun bijdrage niet uit te zenden, wegen we het belang van de uitzending af tegen het persoonlijke belang van de betrokkenen." Uiteraard heeft men ook mee in overweging genomen dat de VRT mensen respectvol wil benaderen.

Op basis van al die overwegingen kwam de programmacharterraad tot volgend standpunt. Een satirisch programma zoals Gunther D moet kunnen worden gemaakt. Door een communicatief misverstand is verwarring ontstaan: de heer Cleymans dacht dat het telefoongesprek live was en dus al uitgezonden was. Hij heeft naar verluidt niet aangegeven dat het niet uitgezonden mocht worden. De medewerker heeft ook niet gevraagd of het mocht worden uitgezonden. De programmacharterraad dringt erop aan dat de procedures bij dergelijke programma's strikt toegepast worden. Volgens het programmacharter moet er immers altijd expliciet toestemming voor uitzending worden gevraagd. De VRT-directie heeft zich aangesloten bij dat standpunt en betreurt het misverstand.

Ikzelf heb al aangegeven dat ik het er volledig over vind. Ik verwijs nogmaals naar de opdracht van de openbare omroep zoals die omschreven staat in artikel 6 van het Mediadecreet: hoogkwalitatieve programma's maken die de belangstelling van de mediagebruikers wekken en eraan voldoen. Hetzelfde artikel stelt ook dat de VRT in al haar programma's moet streven naar een zo groot mogelijke kwaliteit, professionaliteit, creativiteit, en originaliteit waarbij ook nieuwe talenten en vernieuwende expressievormen moeten worden aangeboord. Uiteraard stelt de VRT daarbij autonoom haar programma-aanbod en uitzendschema vast. Ik kan en wil me daar niet in mengen, gelet op het belang van de expressievrijheid en redactionele onafhankelijkheid van de VRT. Uiteraard moet de VRT zich net als andere omroepen houden aan het Mediadecreet. Daar staan dingen in zoals het feit dat aansporen tot haat en geweld niet kan en dat discriminatie niet kan.

Ik ben het met u eens dat het niet oké is. Ik neem akte van de uitleg en de reconstructie en het feit dat er blijkbaar toch een misverstand heeft plaatsgevonden. Ik betreur dat en reken erop dat dat zich in de toekomst niet meer zal voordoen.

U hebt nog bijkomend gevraagd of het zagezegd verkeerdelijk telefonisch met elkaar verbonden zijn en andere situaties geen inbreuken zijn op de privacy. Een van de onderdelen van het radioprogramma Gunther D bestaat erin bekende Vlamingen met elkaar in verbinding te brengen zonder dat zij dat vooraf weten. In principe houdt de VRT zich bij entertainmentprogramma's aan het principe dat voor opnames van telefoongesprekken en de uitzending ervan de toestemming wordt ingewonnen bij de betrokken personen. Gelet op het format is het niet altijd mogelijk om de toestemmingsvereiste onverkort te implementeren. Immers, zodra de betrokkenen van de bedoeling op de hoogte zijn, is de grap er af. Wel houdt de VRT bij de uitzending van vooropnames rekening met een eventuele weigering van de betrokken persoon om de telefoongesprekken op antenne brengen. Dat is volgens mij absoluut altijd mogelijk bij programma's die op voorhand opgenomen worden. Bij programma's die live gaan is dat natuurlijk moeilijker. Ik zal aan de VRT vragen om de nodige omzichtigheid aan te brengen in deze context, door bij de vooraf opgenomen programma's uitdrukkelijk de toestemming te vragen en bij de live programma's de nodige omzichtigheid aan de dag te leggen.

De VRT heeft voor haar programma's van de nieuwsdienst een deontologisch kader, waar we het bij de vorige vragen om uitleg over hebben gehad. Voor de andere programma's heeft men het programmacharter. Men heeft dat hier getoetst. Het programmacharter heeft een aantal uitgangspunten. Ik zal er een paar citeren die hier zeker van belang zijn. Elk deontologisch oordeel vertrekt vanuit ethische en redactionele standaarden en houdt tegelijk rekening met de context van de zaak die voorligt. Die context bevat elementen als het programma en het programmaconcept, het net of medium waarop het programma wordt uitgezonden of waarop de multimediatproductie wordt aangeboden, de programmareeks, het uitzendvenster, de autoriteit, het gezag en de uitstraling van de presentator, de actualiteit, de gevoeligheid van het publiek in een gegeven situatie of rond een bepaald thema enzovoort. Het programmacharter bevat bijgevolg geen wiskundig toepasbare regels of eeuwige dogma's, maar noodzaakt rationeel denken en overleg binnen de context van datgene wat concreet voorligt. Het charter dient als leidraad bij de beoordeling van die concrete gevallen.

Dit voorval werd dus voorgelegd aan de programmacharterraad. Hij is inderdaad van oordeel dat er bij de uitwerking van het programma een misverstand is ontstaan tussen de redactie en de heer Cleymans.

De VRT besluit dat zij zich bewust is van het feit dat humor niet door iedereen op dezelfde manier wordt ervaren en van het feit dat humor brengen in een programma en een humorprogramma maken voor programmamakers moeilijke opdrachten zijn. Daarom zijn programmamakers erbij gebaat om goed geïnformeerd te zijn over het gebruik van humor en over de grenzen ervan.

De VRT heeft mij ook gemeld dat er op initiatief van de programmacharterraad binnenkort voor programmamakers een workshop zal worden georganiseerd over de grenzen van humor. Op die manier wil de VRT samen met de programmamakers preventief nagaan wat kan en wat niet kan met humor op de VRT. Zo heeft dit incident toch ook nog een positief element opgeleverd.

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: Humor kan de pijn verzachten en humor kan veel oplossen, ook in de politiek. Zelfrelativering is altijd belangrijk. Maar zelfrelativering is bij sommige presentatoren en mediafiguren ook van belang. Ik ben de eerste die aan zelfrelativering doet. Ik heb ook al gezegd dat we als bekend gezicht wat beter tegen een duw moeten kunnen. Maar dat men dit doet met Jan met de pet, kan niet door de beugel. Het is ook al gebeurd op

andere radiozenders van de VRT. Men moet daar enorm mee oppassen. Toestemming is absoluut noodzakelijk. Minister, u hebt dat hier ook aangegeven.

Het is goed dat de puntjes even op de i worden gezet. Choquerende humor mag. Denk maar aan Paul de Leeuw. Dat is vaak choquerend. Maar die man kan dat met een knipoog, op een plezante, vrolijke manier. Sommigen denken dat ze dat kunnen. Of zij willen een bepaalde vorm van humor van anderen imiteren. Maar dat komt dan zeer kwetsend over. Daardoor herkennen bepaalde luisteraars zich in bepaalde typegroepen en voelen zij zich enorm beledigd. Het is niet altijd even duidelijk dat het humoristisch bedoeld is.

Ik gaf het voorbeeld van gemonteerde dingen die ik naar mijn hoofd geslingerd kreeg zonder ervan op de hoogte te zijn. Daar werd geen toestemming voor gevraagd. Er worden op antenne leugens verspreid en aan journalisten doorgegeven. Dit kan niet door de beugel.

Ik stel vast dat de slachtoffers vaak niet tot de doelgroep van Studio Brussel behoren. Het gaat om mensen die naar Radio 2-muziek luisteren of naar het populaire genre. De werkgroep Vlaamse Podiumartiesten (Vlapo) heeft dit ook al besproken. Ik verwoord hier wat bepaalde mensen uit de amusementswereld mij daar hebben verteld. Zij hebben eraan toegevoegd dat, als dit nog één keer gebeurt zonder toestemming, er naar de VRM en naar de rechtbank zal worden gegaan. Ik hoop dat men daar rekening mee houdt.

Minister Ingrid Lieten: Ik zal uw bezorgdheid en opmerkingen zeker overdragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

– *De heer Bart Caron treedt als waarnemend voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van de heer Jurgen Verstrepen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de nieuwe website van Canvas
- 2023 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Voorzitter, minister, mijn vraag gaat over de nieuwe website van Canvas die werd gelanceerd. En wij, leden van de commissie Media, analyseren en evalueren sneller dan de VRT.

De VRT heeft naar aanleiding van zijn uitgebreid sportprogramma deze zomer www.canvas.be gelanceerd. Tijdens de sportzomer zal men elke dag op de website een heruitzending van een Canvasprogramma plaatsten. Volgens de beheersovereenkomst moet de VRT een selectie maken van educatieve en wetenschappelijke programma's die gedurende zes maanden online raadpleegbaar blijven. Men heeft een aantal programma's gekozen. Het zijn onder andere 'De weg naar Mekka', 'Bonjour Congo', 'Back in the USSR' en 'Publiek geheim'. De website wil zich ook focussen op actualiteit door de hoofdpunten van www.deredactie.be te integreren. En dan is er nog 'Canvaslinkt': daar kan men kennis maken met andere interessante sites en met filmpjes die op het web circuleren. Ook aan Videozone heeft de VRT enkele aanpassingen uitgevoerd.

Het ziet er allemaal fraai uit, het ziet er allemaal netjes uit, het ademt vooral actualiteit en nieuws uit en dat is toch het imago dat men wil creëren. Mijn vraag is tweeledig en gaat over een aantal punten. Men linkt ook programma's zoals 'Het Journaal', 'Terzake', 'Villa Politica' en 'Reyers Laat'. Daaraan merken we dat men Canvas Online wenst uit te bouwen tot een nieuwszender. Zoals u weet, vind ik dat we tegenwoordig niet meer over zenders alleen mogen praten als het gaat over zenders via kabel of 'air', maar ook via online distributie. Voor mij is dat ook een zender, want er is een mix van audio en video. Ook met

de gelanceerde rolkrant probeert Canvas zich als een volwaardige nieuwszender te profileren. Naast dat nieuws zijn er natuurlijk ook een aantal programma's die worden geplaatst waarvan wordt gezegd: actualiteitsgebonden en kwaliteit.

Als het gaat over kwaliteit, is een eerste vraag die we daarbij kunnen stellen de volgende. In het kader van die Canvaswebsite, in het kader van nieuws en actua, krijgt men een aantal advertenties te zien. Ik heb er een aantal screenshots van genomen. Over de advertenties op de websites van de openbare omroep hebben we hier al discussies gevoerd. Op de vraag of die toegestaan kunnen worden, werd toen gezegd dat het kan. We kregen in het kwalitatieve, actualiteitsgebonden frame plotseling het volgende te zien: "Erectieproblemen? wacht niet.be". We zagen een aantal advertenties waarbij ik, met de kwaliteit van Canvas in het achterhoofd, dacht: "tja, we zijn al wel wat gewoon op het internet", maar ik vroeg me toch af of Canvas daar nu ook al geld aan verdient.

Hoe kan het dat zoiets daarop komt? Het zijn eigenlijk vrij eenvoudige technieken. Ofwel plaatst men er maar wat op zonder filters of screening. En dan gaat men uit van het principe dat al het geld dat binnenkomt, geld is dat binnenkomt ongeacht de adverteerders. Het boeit me om te weten, minister, of u vindt dat dergelijke advertenties thuis horen op de website van de openbare omroep. Het was niet bij 'Villa Politica', maar dat kan natuurlijk nog komen. Ik vind het een beetje vreemd. Als men dan toch schermt met kwaliteit en als er dan toch een hele batterij IT'ers en programmeurs zitten en het dan toch zo veel mag kosten, vind ik het een beetje vreemd dat dergelijke banale advertenties op de website komen. Ik plaats daar toch een aantal vraagtekens bij.

En dan even over de programma's. Wat de aandacht trok, was dat een aantal programma's die de VRT nu gratis aanbiedt op de website van Canvas, worden gehaald uit 'Ooit Gemist'. Dat is dan weer een soort betaalmiddel. Telenet hoorde het in Keulen donderen. Telenet was niet op de hoogte van het feit dat die programma's eruit werden gehaald en gratis op de website werden geplaatst. De distributeur vroeg dan ook overleg met de openbare omroep, met de VRT.

U begrijpt dat ik hier een aantal vragen heb. Vindt u het kunnen dat er, terwijl er in de beheersovereenkomst overeengekomen is dat educatieve en wetenschappelijke programma's geselecteerd moeten worden, aan de andere kant online reclame wordt gemaakt dat helemaal niet dat imago heeft? Wat doet u dan met dergelijke advertenties? Moet het hele advertentie-model op de website niet eens herbekeken worden, zeker als het een actua-gebonden site is zoals www.canvas.be?

Heeft het overleg al plaatsgevonden tussen de VRT en Telenet? Zo ja, wat is op dit ogenblik dan het resultaat ervan?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Voorzitter, mijnheer Verstrepen, er staat natuurlijk in de beheersovereenkomst dat de VRT een online aanbod moet hebben. Ik heb heel lang gezocht naar de reclame voor de site over erectieproblemen. Ik heb van alles gezien: Hyundai, Lampiris, Telenet, Nationale Loterij... Ik was benieuwd, ik dacht: "Dat moet ik toch zien, je weet nooit waar het handig voor kan zijn."

Misschien is er, mijnheer Verstrepen, sprake van 'behavioral targeting'. U weet dat men op basis van het surfgedrag van de klant, reclame loslaat. Het zou dus kunnen dat u het zelf hebt uitgelokt.

De heer Jurgen Verstrepen: Even een technische toelichting: het gebeurde met de IP-adressen van het Vlaams Parlement.

De heer Wilfried Vandaele: Ja, de parlementsvoorzitter is natuurlijk niet te schatten...

Mijnheer Verstrepen, ik kan me voorstellen dat sommigen ontevreden zijn met wat hier gebeurt, Telenet misschien ook, want die heeft niet graag 'over the top'-aanbiedingen waarbij dienstverleners zich rechtstreeks tot de kijkers wenden zonder de kabelmaatschappij te kennen.

Het heeft ook een grote impact op wat gedownload wordt, op de data. Als iedereen via internet naar televisie zou kijken, heeft dat inderdaad een gigantische impact op onze infrastructuur. Uw vraag is dus terecht, maar mijn partij ziet niet meteen een oplossing voor dit probleem.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Voorzitter, dames en heren, momenteel loopt er een sensibiliseringscampagne over erectieproblemen van Eli Lilly, een farmaceutisch bedrijf. Ook op de VRT-websites zijn hiervan advertenties te zien.

Zoals voorgeschreven door het Mediadecreet legt de raad van bestuur van VRT in het kader merchandising en nevenactiviteiten in detail vast welke commerciële activiteiten VRT mag ontplooiën. Artikel 2.2.4 van dat kader bepaalt expliciet dat de VRT, onder de voorwaarden bepaald in het Mediadecreet en de geldende beheersovereenkomst, alle vormen van commerciële communicatie mag brengen rond haar aanbod op breedbandinternet. Het gaat meer bepaald om contentintegratie, premium display advertising, direct response advertising en e-mailmarketing. Enkel de themasites www.deredactie.be en www.ketnet.be mogen volgens het kader geen commerciële communicatie bevatten. De verkoop van commerciële communicatie is een commerciële activiteit van de VRT. De advertenties in kwestie voldoen aan de wettelijke regels. Er is en was dan ook geen reden om de publicatie ervan op de website te weigeren.

Er werd gevraagd of er overleg tussen de VRT en Telenet heeft plaatsgevonden. De VRT voert uit wat de beheersovereenkomst voorschrijft, onder meer in operationele doelstelling 14.5: “Voor zover de VRT over de rechten beschikt, wordt een selectie van educatieve of wetenschappelijke programma’s, ook na het venster van licht uitgesteld kijken, gedurende minstens 6 maanden aangeboden binnen de respectieve netsites van de TV-netten of daarvan afgeleide interactieve applicaties.” De VRT heeft hierover overlegd met Telenet. De distributeur heeft akte genomen van de VRT-positie.

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Minister, het korte antwoord verrast me wat. Ik heb immers nog altijd geen antwoord op de vraag of die reclame eigenlijk wel wordt gescreend. Daarover heb ik u niets horen zeggen. Ondertussen heb ik die website al de hele tijd openstaan. Ik herken dergelijke online advertising wel. Normaliter moet men dat toch een beetje in de gaten houden. Zeker een openbare omroep moet dat doen, of het nu over erectieproblemen gaat of niet. Dat is mijn punt. Ik vraag me af welk onderdeel in het automatische systeem zit dat ze ontwikkelen, en welk onderdeel in de eigen webvertising zit die ze ontwikkelen. Ik zal daar ook een vraag over stellen, om dat te triëren. Dit wordt geplaatst, maar volgens mij wordt het niet gecontroleerd. Dat betekent dus dat bepaalde advertenties gewoon zonder controle toegang hebben tot websites van de openbare omroep, die toch een bepaalde trafiek en een bepaald imago hebben. Daarover ging in eerste instantie mijn vraag, en daarop heb ik geen antwoord gekregen. Telenet neemt er akte van, maar er heeft dus geen overleg plaatsgevonden. Daar komt het eigenlijk op neer.

Kan ik een antwoord krijgen op mijn vraag over de advertenties? Dat is zelfs geen nieuwe vraag. Horen die daarin thuis? Als u een antwoord hebt gekregen van de openbare omroep, dan zou ik graag weten waarin die screening zit.

Minister Ingrid Lieten: Ik denk dat de geëigende kanalen die daarover waken, die screening doen. Dat is een operationele aangelegenheid binnen de VRT.

De heer Jurgen Verstrepen: Het gaat over de website www.canvas.be. Dat staat daar in het groot op. Dat is toch logisch. Ofwel zeggen we aan de openbare omroep dat wat ze online allemaal doen, niet moet worden gescreend.

Minister Ingrid Lieten: Gescreend door wie?

De heer Jurgen Verstrepen: Door de VRT zelf. Gebeurt dat? Het zijn immers automatische systemen.

Minister Ingrid Lieten: Alles wat op de website staat, staat daar onder verantwoordelijkheid van de VRT. Punt.

De heer Jurgen Verstrepen: Het is goed dat ik dat weet.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Veli Yüksel tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de aangekondigde reactie van de minister op de veiling van de 800 megahertzband door het BIPT - 2079 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Voorzitter, geachte leden, de 800 megahertzband is vrijgekomen door de beslissing van de vorige Vlaamse Regering om analoge etheruitzendingen stop te zetten en de federatie Norkring een vergunning te geven voor digitale etheruitzendingen via DVB-T (Digital Video Broadcasting Terrestrial). DVB-T springt efficiënter om met de frequenties dan de oude analoge technologie. Voor specialisten is dit spectrum een ‘sweet spot’, enerzijds omdat het ver draagt en gemakkelijk door obstakels heen gaat en anderzijds omdat het voldoende capaciteit biedt. Via deze frequenties kunnen mobiele operatoren in een nog betere en snellere toegang tot data en internet voorzien.

Nu heeft Europa beslist dat dit vrijgekomen spectrum, deze ‘sweet spot’, niet enkel mag worden gebruikt door de omroepen, die een Vlaamse bevoegdheid zijn, maar ook beschikbaar moet worden gesteld voor datacommunicatie, wat een federale bevoegdheid is. Daarop heeft het Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie (BIPT) zonder overleg met Vlaanderen beslist zich dat waardevolle spectrum, waarvan de opbrengst wordt geschat op 1,5 miljard euro, toe te eigenen en een vergunningsronde op te starten. Daardoor kan de federale overheid een interessant pakket naar de markt brengen en zal ze de daarmee verbonden vergoedingen kunnen opstrijken. Vlaanderen dreigde daarbij uit de boot te vallen.

Minister, op 24 april 2012 kondigde u in deze commissie, naar aanleiding van een vraag van de heer Vandaele, aan tegen 11 mei, in overleg met de andere gemeenschappen en de administratie Media, een reactie te zullen overmaken aan het BIPT. Dat is ondertussen al een maand geleden. Hebt u die reactie intussen overgemaakt aan het BIPT? Zo ja, wat is de inhoud van die reactie? Kunnen we inzage krijgen, en een kopie krijgen van die reactie? Zo neen, waarom niet, en wanneer zou u dat doen? Welke volgende stappen neemt u in dit dossier? In welke mate zult u de Vlaamse belangen in dit belangrijke dossier verdedigen?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Minister, ik ben blij dat de heer Yüksel nu ook het dossier van de 800 megahertz heeft ontdekt. Ik heb daarover inderdaad al een vraag gesteld op 24 april. Ik had toen niet de indruk dat veel collega's ervan wakker lagen. Alleen van u, minister, kreeg ik bijval. Ik heb intussen ook een schriftelijke vraag ingediend, waar ik intussen ook een antwoord op heb gekregen, waarvoor dank.

U bent op mijn vraag van 24 april ingegaan en hebt de zaak uitgezocht. U bent toen, zoals ik had gevraagd, tussengekomen op het federale niveau, bij het BIPT. Dat is allemaal uitstekend. Ik kan alleen maar herhalen dat we inderdaad op onze strepen moeten staan. We mogen ons onze bevoegdheden zeker niet laten afsnoepen. Die 150 miljoen euro – het kan meer zijn – die Vlaanderen volgens ons toekomt in dit dossier, moeten we zeker binnenhalen.

Wij danken u voor de stappen die u al gezet hebt, minister. We rekenen er wel op dat u het dossier op de voet blijft volgen. Dit is nog maar het begin van een proces. Daar moet met argusogen naar gekeken worden.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Collega's, de raadpleging op vraag van de raad van het BIPT betreffende de 800 megahertzband werd gelanceerd op 21 maart 2012. Op 24 april heb ik al een eerste toelichting gegeven over dit dossier, inderdaad naar aanleiding van een vraag om uitleg van de heer Vandaele. Ik heb toen onder meer het volgende gezegd: "Met betrekking tot de tweede raadpleging, over de 800 megahertzband, hebben mijn administratie en het kabinet al samen aan tafel gezeten, ook met de bevoegde kabinetten en administraties van de Franse en de Duitstalige Gemeenschap. Er is daarbij afgesproken dat de administraties van alle gemeenschappen hun technische opmerkingen bij deze raadpleging zouden verzamelen, met het oog op een reactie op die raadpleging."

Het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media heeft over dit dossier contact gehad met de bevoegde administraties van de Franse en de Duitstalige Gemeenschap en heeft vervolgens in een schrijven van 11 mei, namens de Vlaamse Gemeenschap en in overleg met mij, een aantal opmerkingen geformuleerd bij de raadpleging van het BIPT over de 800 megahertzband. Onder meer de volgende bemerkingen werden gemaakt. De Vlaamse Gemeenschap heeft erop gewezen dat de programma's van de VRT ook digitaal via de ether worden uitgezonden. Dat kwam niet voor in de tekst van het BIPT.

Daarnaast heeft de Vlaamse Gemeenschap opgemerkt dat het in onderhandelingen over omroepfrequenties tot op heden ongebruikelijk is om ontwerpomroepfrequentieplannen, waarover nog geen formeel akkoord is verkregen met binnen- en buitenlandse administraties, vrij te geven aan het grote publiek, zoals het BIPT wel deed in de tekst over de raadpleging. Artikel 201 van het Vlaamse Mediadecreet bepaalt: "De Vlaamse Regering stelt een digitaal frequentieplan op en keurt het goed." Het is dan ook niet aangewezen dat het BIPT (ontwerp)omroepfrequentieplannen die nog niet in een besluit van de Vlaamse Regering zijn opgenomen, bekendmaakt via een openbare raadpleging.

Een volgende opmerking van de Vlaamse Gemeenschap was een zeer technische opmerking. Daarin wordt gesteld dat in het hoofdstuk van de raadpleging over de voorgestelde technische voorwaarden enkel rekening gehouden wordt met de zogenaamde 'block edge masks' (BEM's), grenswaarden van emissies. In het besluit van de Europese Commissie van 6 mei 2010 betreffende de geharmoniseerde technische gebruiksvoorwaarden in de 790-862 megahertzfrequentieband voor terrestrische systemen die elektronische communicatiediensten kunnen verschaffen in de Europese Unie, staat dat afgeleide BEM's niet altijd de vereiste bescherming verschaffen voor de diensten die interferentie ondervinden, zodat op nationaal niveau wellicht aanvullende onderdrukkingstechnieken op een evenredige manier moeten worden toegepast om eventuele resterende interferentieproblemen op te lossen.

De introductie van 'long term evolution' in de 800 megahertzband kan storingen veroorzaken op de ontvangstapparatuur voor omroep/televisie, zoals DVB-T/DVB-C-ontvangers, ook in de frequentieband 470-790 megahertz, gelegen net onder de 800 megahertzband. Dat is niet enkel een probleem van elektromagnetische compatibiliteit, maar kan en zal ook afhangen van lokale planning van omroep- en elektronische communicatienetwerken en kan dus ook een zuivere storingsproblematiek zijn.

Er bestaan indicaties dat storingen zouden kunnen optreden op de kabel, op DVB-T-ontvangst en/of andere soorten ontvangst en/of ontvangst voor omroep-toepassingen, wanneer de 800 megahertzband gebruikt zal worden voor breedbandtoepassingen. De Vlaamse Gemeenschap gaat ervan uit dat het BIPT de nodige maatregelen zal nemen om storingen te vermijden en, wanneer die zich toch zouden voordoen, te remediëren.

Ten laatste wordt in het schrijven van het departement ook opgemerkt dat het BIPT in de raadpleging niet vermeldt dat in artikel 6.4. van het besluit van het Europees Parlement van 14 maart tot vaststelling van een meerjarenprogramma voor het radiospectrumbeleid ook het volgende staat: “De Commissie kent tot 31 december 2015 op grond van een terdege gemotiveerd verzoek van de betrokken lidstaat specifieke afwijkingen toe waar uitzonderlijke nationale en plaatselijke omstandigheden of grensoverschrijdende frequentiecoördinatieproblemen de beschikbaarheid van de band in de weg staan.”

Naast die brief, die de administratie in overleg met mij verzonden heeft, heb ik zelf ook nog een reeks vragen en opmerkingen aan het BIPT bezorgd, die veeleer van politieke aard zijn. Ik zal ook die even met u overlopen. We stellen vast dat het BIPT een consultatie over de 800 megahertzband lanceerde, zonder voorafgaand overleg met de gemeenschappen. Het betreft een raadpleging over de frequentieband 790-862 megahertz, die tijdens de Regionale Radiocommunicatie Conferentie in 2006 werd gepland voor digitale omroep en waarin de Vlaamse Gemeenschap frequentiekanalen kreeg toegewezen, namelijk de frequentiekanalen 62, 65, 68 en 69, elk ter bediening van een bepaald gebied binnen Vlaanderen. De Vlaamse Gemeenschap heeft het verwerven van deze frequenties geformaliseerd in het besluit van de Vlaamse Regering van 12 oktober 2007 houdende vaststelling van het digitaal frequentieplan voor aanbieders van radio- en televisieomroepnetwerken.

Ik heb dus aan het BIPT gevraagd om te verduidelijken op welke basis het deze consultatie organiseerde, zonder overleg met ons. Ik heb er ook op gewezen dat er op dit ogenblik tussen de gemeenschappen en de federale overheid nog geen formele afspraken zijn gemaakt over het toekomstig gebruik van de 800 megahertzband. In de huidige Vlaamse regelgeving betreft de 800 megahertzband een omroepband en de gesprekken met de buurlanden over mogelijke vervangfrequenties voor omroep voor de frequenties die dreigen verloren te gaan in de 800 megahertzband zijn nog niet beëindigd. Dat wordt trouwens bevestigd in de raadpleging van het BIPT, waarin ze zelf stellen: “Deze vergaderingen hebben voor België tot nu toe nog geen bevredigende oplossing opgeleverd.”

Ik heb bij het BIPT verder aangestipt dat via draadloze breedband onder meer video en dus ook omroepprogramma's kunnen worden doorgegeven. Het betreft hier dus de mogelijkheid tot het doorgeven van diensten die onder de bevoegdheid van de gemeenschappen vallen. Als de 800 megahertzband wordt vrijgemaakt voor draadloze breedbanddiensten, dan zullen de mogelijke diensten die hierover kunnen worden aangeboden ook deels omroepdiensten zijn en dus niet louter diensten die exclusief tot de federale bevoegdheid behoren. Ik heb hierbij vragen opgeworpen over de mogelijke gevolgen hiervan op het gebied van inkomsten en beheer.

Ik heb ook de vraag gesteld of het niet voorbarig is dat het BIPT op 27 maart 2012 een opdracht heeft uitgeschreven met betrekking tot een studie betreffende de toekomstige regulering van radiotoegangsystemen in de frequentieband 790-862 megahertz, als dat gebeurt in afwezigheid van een akkoord over de 800 megahertzband tussen de gemeenschappen en de federale overheid. Ik heb die bezorgdheid ook persoonlijk overgemaakt in een brief aan het BIPT, naast de brief van de administratie met de meer technische bemerkingen.

De heer Veli Yüksel: Dank u wel, minister. Ik ben blij dat u de nodige stappen hebt gezet om aan het BIPT een reactie te vragen en ook een reactie te geven vanuit Vlaanderen. Gelet op de pertinente vragen ben ik benieuwd of u contact hebt genomen met de voogdijminister van het BIPT, de heer Vande Lanotte. Minister, wanneer verwacht u een antwoord van het BIPT?

Minister Ingrid Lieten: Mijnheer Yüksel, ik heb me nu gericht tot het BIPT, dat als reguleringsinstantie het initiatief heeft genomen. Ik heb nog geen reactie ontvangen. Afhankelijk van de reactie zullen we moeten overwegen welke verdere stappen we nemen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■